

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Õiguse instituut

Kertu Altin

**PROPORTSIONAALSUSE PRINTSIIBI KOHALDAMINE
INTERNETIS AUTORIÕIGUSI KÄSITLEVATE
KOHTULAHENDITE TEGEMISEL**

Magistritöö

Juhendaja: Addi Rull, MA

Tallinn 2017

Sisukord

Lühendid.....	3
Sissejuhatus.....	4
1. Käsitletavad normid.....	8
1.1. Proportsionaalsuse printsiip Euroopa Liidu seadusandluses	8
1.2. Autoriõigused Euroopa Liidu seadusandluses	11
1.3. Riivatavad põhiõigused ja nende õiguslik alus	14
1.4. Infoühiskonna teenuse pakkujale autoriõiguse kaitse eesmärgil lisakohustuste andmise võimalused.....	19
2. Proportsionaalsuse põhimõtte Euroopa Liidu autoriõiguses	23
2.1. Productores de Música de España (Promusicae) versus Telefónica de España SAU.....	25
2.1.1. Proportsionaalsuse hindamine	29
2.2. Scarlet Extended SA versus Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM).....	30
2.2.1. Proportsionaalsuse hindamine	38
2.3. Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (Sabam) versus Netlog NV.....	39
2.3.1. Proportsionaalsuse hindamine	45
2.4. UPC Telekabel Wien GmbH versus Constantin Film Verleih GmbH ja Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH	46
2.4.1. Proportsionaalsuse hindamine	55
Kokkuvõtte.....	58
Application of the Principle of Proportionality in Court Judgements Concerning Online Copyright.....	63
Kasutatud allikate loetelu	65

Lühendid

ACTA – Võltsimisvastane Kaubandusleping

DEA – Digital Economy Act

TRIPS-leping - Maailma Kaubandusorganisatsiooni asutamislepingu lisas 1C olev intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide leping

WIPO - Maailma Intellektuaalse Omandi Organisatsioon

WTO - Maailma Kaubandusorganisatsioon

Sissejuhatus

Autoriõiguste rikkumine internetis on väga päevakohane probleem, mille üle arutlevad paljud ühiskonnategelased ja seadusloomega kokku puutuvad isikud. Autoriõiguseid rikutakse internetis igapäevaselt ning sellega puutub kokku väga suur osa internetile ligipääsu omavast elanikkonnast - olgu see siis läbi ebaseadusliku failide jagamise internetis või teisest küljest läbi autoriõiguste omajate või nende esindajate pingutuste autoriõiguseid kaitsta.¹ Juba 2004. aastal avaldas Euroopa Komisjon raporti, milles kajastas enda muret situatsiooni üle, kus muidu seadusekuulekad isikud internetis ebaseaduslikult autoriõigustega kaitstud materjale jagavad ja alla laadivad.² Internet loob internetiteenuse kasutajatele vabaduse anonüümselt ja takistamatult infoliikumises osaleda, mida teenusekasutajad ka naudivad. Seda vabadust kaitsevad visalt ka internetiteenuse pakkujad.³

Võib vaielda, et kehtivad intellektuaalomandit, sealhulgas autoriõiguseid, kaitsevad seadused ei suuda alati täielikult täita enda eesmärki, kuna nad on tihti ainult siseriiklikud, samas kui internetile ja seal leiduvale informatsioonile on ligipääs üle maailma; ja „aeguvad“ kiiresti, sest info- ja kommunikatsioonitehnoloogia on pidevas kiires arengus. Selle tulemusena võivad intellektuaalse omandi valdajad tunda end kaitsetuna ja soovida seadusandja poolt rangemate ja laiema kohaldamisalaga meetmete rakendamist. Seetõttu ollakse sunnitud otsima erinevaid lahendusi, sealhulgas pöördudes infoühiskonna teenuse pakkujate, nagu näiteks internetiteenuse pakkujate või veebimajutusteenuse pakkujate, poole autoriõigusi kaitsvate meetmete rakendamiseks.⁴

Praegusel hetkel on Euroopa Komisjonil käsil projekt Digital Single Market, mille üheks eesmärgiks on muuhulgas vähendada ühtse üleliidulise digitaliseeritud turu läbi liikmesriikide autoriõiguste seaduste kohaldamise erinevusi internetis. Selline üleliiduline

---

¹ Rantou, M. I, The growing tension between copyright and personal data protection on an online environment: The position of Internet Service Providers according to the European Court of Justice, European Journal for Law and Technology, 2012, 3 (2), lk 1-24, lk 12.

² Report from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on the Application of Directive 2004/48/EC of the European Parliament and the Council of 29 April 2004 on the enforcement of intellectual property rights, COM/2010/0779 final, 2010, lk 5. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52010DC0779> (14.03.2016)

³ Rantou (2012), *supra* nota 1, lk 1.

⁴ Ibid, lk 12.

digitaliseerimine toob päevakorda Euroopa Liidu sisese autoriõiguste kaitse teema internetis. Kõikehõlmava rahvusvahelise raamistiku loomine oli viimati aktuaalne seoses Võltsimisvastase Kaubanduslepinguga (ACTA), mille eesmärgiks oli aidata Euroopa Liidul võidelda intellektuaalomandi õiguste rikkumise vastu. Suurenenud surve kaitsta üleliiduliselt internetis levivate materjalide autoriõiguste omajate õigusi, toob endaga kaasa seadusandja poolt rangemate meetmete rakendamise, mis aga võib põhjustada erinevate osapoolte õiguste kollisiooni. Selleks, et kaitsta autoriõiguseid, võib osutada vajalikuks panna lisakohustusi infoühiskonna teenuse pakkujatele, piirates seeläbi nende ettevõtlusvabadust. Teisest küljest autoriõiguste kaitsmata jätmisel, riivatakse autoriõiguste omaja omandiõigust ja õigust kaitsele. Lisaks eelnimetatud pooltele võib sellises olukorras olla lisaks veel puutumus kolmandate osapoolte (näiteks infoühiskonna teenuse kasutajate) muude õigustega (näiteks sõnavabadus, isikuandmete kaitse, eraelu puutumatus, teabevabadus jne).

Tulenevalt Euroopa Liidu seadusandlusest, on sellise õiguste konflikti puhul vajalik tasakaalustada riivatavaid õiguseid lähtudes proportsionaalsuse printsiibist. Tegemist on Euroopa Liidu õiguses üldpõhimõtte staatust omava printsiibiga, mis on laialdaselt kasutusel Euroopa Kohtu praktikas ja kajastatud ka Euroopa Liidu õigusaktides. Kuigi tegemist on Euroopa Liidus laialdaselt kasutusel oleva printsiibiga, pole proportsionaalsuse hindamine autoriõigusi käsitlevate lahendite puhul alati kasutusel olnud. Alles viimasel paaril aastakümnel (rohkem pärast Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi 2001/29/EÜ⁵ (Infoühiskonna Direktiiv) vastu võtmist) on Euroopa Kohus ja seeläbi ka Euroopa Liidu liikmesriikide kohtud hakanud kohaldama ka proportsionaalsuse testi autoriõigusi käsitlevate lahendite tegemisel.

Ülalmainitust tulenevalt uurib autor peamiselt Euroopa Kohtu lahendeid, mis käsitlevad internetis autoriõiguste rikkumisi. Eelkõige uurib autor proportsionaalsuse printsiibi kasutamist internetis autoriõiguseid kaitsva sobivaima meetme leidmiseks, et mõista, kas ja kuidas teenib proportsionaalsuse põhimõtte erinevate osapoolte õiguste tasakaalustamise eesmärki internetis autoriõiguste rikkumise korral. Käesoleva lõputöö kirjutamise ajendiks on eelkõige teema aktuaalsus ja see, et autorile teadaolevalt pole varem proportsionaalsuse põhimõtet internetis autoriõigusi käsitlevate kohtulahendite puhul laialdaselt uuritud,

---

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/29/EÜ, 22. mai 2001, autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas, lühemalt ka Infoühiskonna Direktiiv, Euroopa Liidu Teataja L 167, 22.06.2001, lk 0010 - 0019.

seetõttu aitab käesolev lõputöö aru saada proportsionaalsuse printsiibi mõjust internetis autoriõiguste kaitse arengule Euroopa Liidus.

Käesoleva lõputöö eesmärgiks on analüüsida peamiselt Euroopa Kohtu asjakohast kohtupraktikat ning seeläbi välja selgitada, millisel määral kohadab Euroopa Kohus proportsionaalsuse printsiipi internetis autoriõiguste omajate õigusi käsitlevate lahendite tegemisel ning milliseid juhiseid annab Euroopa Kohus liikmesriikidele proportsionaalsuse hindamiseks, analüüsides proportsionaalsuse printsiibi kohaldamist tasakaalu leidmisel infoühiskonna teenuse pakkujate ettevõtlusvabaduse, autoriõiguste omajate õiguse kaitse saamiseks ning kolmandate osapoolte õiguste vahel, võttes arvesse ka osapoolte teisi fundamentaalseid õiguseid.

Lähtudes töö eesmärgist püstitab autor alljärgneva uurimishüpoteesi:

- **Internetis autoriõiguste omajate õiguste kollisiooni korral infoühiskonna teenuse pakkujate ja/või infoühiskonna teenuse kasutajate põhiõigustega, ei piira Euroopa Kohus, kohaldades proportsionaalsuse printsiipi vastanduvate õiguste vahelise tasakaalu leidmiseks, infoühiskonna teenuse pakkujate või kasutajate õiguseid, et kaitsta autoriõiguseid.**

Töö sisuline osa koosneb kahest peatükist. Töö esimene peatükk on pigem teoreetiline ja keskendub erinevate osapoolte huvide ja õiguste ning neid sätestavate seaduste väljatoomisele. Esimeses peatükis uuritakse traditsiooniliste autoriõiguste ja fundamentaalsete õiguste suhet, vaadates autoriõiguse omaja, infoühiskonna teenuse pakkuja ning kolmandate isikute võimalikke riivatavaid õiguseid, et välja selgitada, milliste õiguste kollisioon võib toimuda autoriõiguste kaitse korral internetis. Lisaks käsitletakse infoühiskonna teenuse pakkujatele autoriõiguse kaitse eesmärgil lisakohustuste andmise võimalusi Euroopa Liidus ja proportsionaalsuse hindamise etappe Euroopa õiguses.

Teises peatükis analüüsitakse peamiselt Euroopa Kohtu konkreetsete kohtulahendite näitel proportsionaalsuse printsiibi kohaldamist autoriõiguste vaidluste korral internetis. Seega on töö teine peatükk proportsionaalsuse printsiibi kohaldamise praktiliste juhtumite analüüs, mille eesmärgiks on välja selgitada, kas ja kuidas teenib proportsionaalsuse printsiip Euroopa Kohtu hinnangul internetis autoriõiguste kaitse eesmärgil teiste riivatavate õiguste tasakaalustamist.

Käesoleva magistritöö puhul on eelkõige tegemist kvalitatiivse ja empiirilise uurimistööga, et välja selgitada, mil viisil peab Euroopa Kohus vajalikuks kohaldada proportsionaalsuse printsiipi internetis autoriõiguseid käsitlevate lahendite tegemise puhul ning läbi kohtupraktika analüüsi jõuda järeldusele, kuidas teenib proportsionaalsuse printsiibi kasutamine selliste lahendite tegemisel erinevate osapoolte õiguste tasakaalustamise eesmärki.

Lõputöös kasutatakse peamiselt asjakohaseid Euroopa Kohtu lahendeid, Euroopa Liidu ja liikmesriikide õigusakte, teadusartikleid ja muid selgitavaid allikaid, mis enamuse on internetist kättesaadavad erinevate andmebaaside kaudu. Teadusartiklite puhul on eelistatud inglise keeles kirjutatud ja uuemaid artikleid, kuid välistatud pole ka vanemate teadusartiklite kasutamine.

Uurimistöö on osaliselt kirjeldav, et anda ülevaade kehtivast olukorrast, seadustest ja õigusest, kuid peamiselt siiski analüütiline uurimus, mis üritab välja selgitada, kas ja mil viisil aitab proportsionaalsuse printsiibi kohaldamine tasakaalustada erinevate osapoolte õiguseid internetis autoriõiguseid käsitlevate lahendite tegemisel. Hüpoteesi tõestamiseks või ümberlukkamiseks kasutatakse eelkõige asjakohase kohtupraktika ja kehtivate seaduste analüüsi. Kohtulahendite ja seaduste tõlgendamisel kasutatakse ka grammatilist tõlgendamist. Lisaks on toetavaks materjaliks lõputöö kirjutamisel teadusartiklid ja muud selgitavad allikad.

1. Käsitletavat normid

1.1. Proportsionaalsuse printsiip Euroopa Liidu seadusandluses

Võib öelda, et proportsionaalsuse põhimõte on Euroopa Liidu seadusandluses omandanud üldpõhimõtte staatuse, eelkõige just Euroopa Kohtu praktika toel. Tegemist on põhimõttega, mille kohta akadeemikud on leidnud, et Euroopa Liidu õiguses puuduvad valdkonnad, milles proportsionaalsuse põhimõte poleks asjakohane.⁶⁷ Kui algselt polnud selgeid viiteid proportsionaalsuse printsiibile Euroopa Ühenduse lepingutes ja printsiip levis eelkõige kohtupraktika najal, siis nüüdseks on juba Euroopa Liidu lepinguga lisatud Euroopa Ühenduse asutamislepingusse säte, mida on võimalik seostada proportsionaalsuse põhimõttega kaasaegses Euroopa Liidusiseses õigusemõistmises, ja mille kohaselt ei või Euroopa Liidu poolt sätestatud meetme sisu ega vorm minna, kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, aluslepingute eesmärkide saavutamiseks kaugemale, kui on vajalik^{8,9}.

Mitmed akadeemikud on teaduskirjanduses nentunud, et proportsionaalsuse põhimõtte rakendamise alguseks on otsus, mis tehti kohtuasjas *Internationale Handelsgesellschaft mbH v Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel*¹⁰, hoolimata sellest, et viiteid proportsionaalsuse printsiibi kasutamisele on ka varasemates kohtulahendites.¹¹ Eelnimetatud kaasuses oli vaatluse all Euroopa Ühenduse impordi- ja ekspordilitsentside meetmega kaasnev deposiitide süsteem, mis pani *Internationale Handelsgesellschaft mbH* hinnangul eksportijale lisakoormise, mis piiras viimase ettevõtlusvabadust. Euroopa Kohus tunnistas, et põhiõiguste kaitse on vajalik Euroopa Liidu õiguses, kuid siiski kõnealuses kaasuses proportsionaalsuse põhimõtte rikkumist ei tuvastanud. Sellest hoolimata oli tegemist siiski olulise läbimurdega Euroopa Kohtu praktikas, mille lahendist

⁶ Triipan, M. Proportsionaalsuse põhimõte Euroopa Liidu õiguses. *Juridica*, 2006, 3, lk 151-158, lk 151.

⁷ Tridimas, T. *The General Principles of EC Law*. Oxford University Press, 2000, lk 90.

⁸ Euroopa Liidu lepingu konsolideeritud versioon, OJ C 115, 09.05.2008, lk 13-45, artikkel 5 punkt 4. Sama artikli punkt 1 näeb ette, et „Liidu pädevse kasutamist reguleerib subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõte“.

⁹ Craig, P., de Burca, G. *EU Law: Text, Cases, and Materials*, New York, Oxford University Press 2011, lk 526.

¹⁰ EKO, 17.12.1970, C-11/70, *Internationale Handelsgesellschaft mbH*.

¹¹ Triipan, *supra* nota 6, lk 153; Vt lisaks Tridimas, *supra* nota 7, lk 93; N, Emiliou. *The Principle of Proportionality in European Law. A Comparative Study*. London: Kluwer Law, 1996, lk 134.

oli näha selge seos proportsionaalsuse põhimõtte ja fundamentaalsete põhiõiguste kaitse vahel. Nimelt rakendas Euroopa Kohus lahendi tegemisel proportsionaalsuse põhimõttest tulenevat ning kontrollis seeläbi Euroopa Ühenduse sätestatud meetme õiguspärasust, tuvastades, kas sätestatud meede toob eksportijale kaasa ebaproportsionaalse koormise.¹²

Proportsionaalsuse printsiibi kohaldamine Euroopa Kohtu poolt sõltub praktikas asjakohase kaasuse asjaoludest ning kontekstist, mistõttu võib proportsionaalsuse põhimõtet kohaldades erinevate kaasuste puhul jõuda erinevate lahenditeni.¹³ Hoolimata sellest, et proportsionaalsuse põhimõte on paindlik ning seeläbi kohaldatav erinevatele olukordadele, on kõnealusele põhimõttele siiski omased mõned kindlad jooned. Kitsamas tähenduses on võimalik proportsionaalsuse printsiipi kohaldades hinnata, kas rakendatava meetmega on võimalik soovitud eesmärki saavutada, keskendudes eelkõige eesmärgi ja rakendatava meetme vahelisele suhtele ning hinnates, kas meede on proportsionaalses suhtes meetmega tekitatud piirangutega. Euroopa Liidu õiguses on proportsionaalsuse printsiipi tavaliselt siiski käsitletud laiemas tähenduses. Selline käsitus pärineb Saksa õigusest, mis eristab kolmest elemendist koosnevat proportsionaalsuse põhimõtet.¹⁴ Saksa õigusesse tekkis esmalt proportsionaalsuse põhimõte politseitöö kontekstis, et piirata meetmete kasutamist, mis olid liigsed ja ebavajalikud soovitud eesmärgi saavutamiseks.¹⁵ Siiski ei saa väita, et Euroopa Kohus on Saksa kolmest elemendist koosnevad põhimõtte üheselt üle võtnud ning seetõttu ei käsitle Euroopa Kohus enda lahendites alati kolme elementi proportsionaalsuse hindamisel.¹⁶

On oluline märkida, et enne meetme proportsionaalsuse hindamist, on esmatähtis välja selgitada asjakohased osapoolte huvid ja õigused, mida seejärel läbi proportsionaalsuse printsiibi kaalutlema hakatakse.¹⁷ Proportsionaalsuse põhimõte koosneb tavaliselt järgmistest elementidest, mis on esmajoones tuletatud kohtupraktikast nagu proportsionaalsuse põhimõte isegi.¹⁸

---

¹² Triipan, *supra* nota 6, lk 153.

¹³ Akadeemikud on viidanud proportsionaalsuse printsiibi kasutamisele kontekstist lähtuvalt ja tõdenud, et olenevalt kontekstist võib proportsionaalsuse printsiibi kasutamisel olla erinevaid tulemusi. Väljendit „õiguses määrab kontekst kõik“ on kasutanud nii M. Triipan artiklis „Proportsionaalsuse põhimõte Euroopa Liidu õiguses“ (Triipan, *supra* nota 6, lk 154) kui ka Wade, W., Forsyth, C. *Administrative Law*. Oxford, Oxford University Press 2004, 9 väljaanne, lk 368.

¹⁴ Triipan, *supra* nota 6, lk 154.

¹⁵ Craig, de Burca, *supra* nota 9, lk 526.

¹⁶ Triipan, *supra* nota 6, lk 154.

¹⁷ Craig Craig, de Burca, *supra* nota 9, lk 526.

¹⁸ Triipan, *supra* nota 6, lk 154.

Tulenevalt proportsionaalsuse põhimõttest peavad rakendatavad meetmed olema:

- 1) sobilikud eesmärgi saavutamiseks;
- 2) vajalikud, mis tähendab, et kõnealuses olukorras puuduvad sama tõhusad meetmed, mis enda iseloomu poolest on leebemad; ja
- 3) mõõdukad, mis tähendab, et kohaldatavad meetmed ei tohi olla ebaproportsionaalsed, võttes arvesse nende meetmete poolt põhjustatud piiranguid (kitsam tähendus).¹⁹

Seega vahendi proportsionaalsust soovitud eesmärgi saavutamiseks saab kontrollida kolmetasemelise testi läbi. Esiteks tuleb leida, kas vahend on soovitud eesmärgi saavutamiseks sobiv. Eelkõige tuleb pöörata tähelepanu, kas sellise meetme rakendamisega oleks võimalik saavutada soovitud eesmärki. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, saab edasi liikuda testi teise osa juurde, et kindlaks teha meetme vajalikkus ning vaadata, kas eksisteerib ka alternatiivseid meetmeid soovitud tulemuse saavutamiseks, mis oleks enda iseloomu poolest küll sama tõhusad, kuid lihtsamad ja leebemad. See tähendab, et tuleb vaadata, kas leidub meetmeid, mille rakendamise korral oleks võimalik soovitud eesmärgini jõuda vähemal määral isikute õigustesse sekkudes. Viimase etapina tuleks kaaluda, kas kohaldatav meede on mõõdukas. See tähendab, et kohaldatav meede ei tohi olla ebaproportsionaalne vastandades seda meetmega põhjustatud piirangutega.²⁰

Siinkohal tuleb märkida, et nimetatud kolmetasemelist testi on mõnikord Euroopa Kohtu praktikas võimalik eristada, kuid ei saa väita, et Euroopa Kohus alati neid kolme elementi proportsionaalsuse hindamisel arvesse võtab.²¹ Lisaks ei pruugi Euroopa Kohus enda lahendis proportsionaalsust üldse käsitleda ning jätta proportsionaalsuse hindamise kohustuse siseriiklikule kohtule. Seda eeldusel, et Euroopa Kohus sätestab tingimused või annab juhtnööre, kuidas vastavas kaasuses proportsionaalsust hinnata.²²

---

¹⁹ Sellist kolmetasandilist Saksa õigussüsteemi eeskujul välja töötatud Euroopa Liidus kohaldatavat proportsionaalsuse põhimõtet on analüüsinud ja tunnustanud paljud akadeemikud. Vt näiteks N. Emiliou. *The Principle of Proportionality in European Law. A Comparative Study*. London, Kluwer Law 1996, lk 129; Nolte, G. *General Principles of German and European Administrative Law – A Comparison in Historical Perspective*. *The Modern Law Review*, 1994, 57, lk 191-212, lk 191; Triipan, *supra* nota 6, lk 154.

²⁰ Triipan, *supra* nota 6, lk 154.

²¹ *Ibid*, lk 154.

²² Craig, de Burca, *supra* nota 9, lk 531.

1.2. Autoriõigused Euroopa Liidu seadusandluses

Euroopa Liidus autoriõiguseid ja autoriõigustega kaasnevaid õiguseid käsitleva seadusandluse moodustab peamiselt kümnest direktiivist koosnev komplekt²³, kuigi viiteid asjakohastele autoriõiguseid puudutavatele sätetele võib leida ka teistest Euroopa Liidus kehtestatud direktiividest. Nende direktiividega üritatakse luua liidusiseselt ühtlustatud autoriõiguseid käsitlevad normid ja vähendada liikmesriigi tasandil erinevusi, millega luua tugev kaitse autoriõigustele, et seeläbi muuhulgas soodustada loovtegevust, edendada kultuurilist mitmekesisust ja tagada liidusiseselt autoriõigusega kaitstud teoste liikuvuse ja kättesaadavuse.²⁴ Lisaks Euroopa Liidu siseselt sätestatud direktiividele, on Euroopa Liit ja tema liikmesriigid seotud ka rahvusvaheliste lepingutega, mis reguleerivad nii intellektuaalomandi õiguseid kui ka autoriõiguseid eraldi, ja mille eesmärgiks on sarnaselt Euroopa Liidu direktiividega ühtsustatud normide kaudu intellektuaalse omandi õiguste kaitsmine ning rahvusvahelise kaubanduse arendamine.²⁵ Mitmed Euroopa Liidu direktiivid on vastavuses tähtsamate rahvusvaheliste intellektuaalomandit ja autoriõiguseid käsitlevate lepingutega, näiteks liikmesriikide poolt aktsepteeritud Berni kirjandus- ja

---

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/29/EÜ, 22. mai 2001, autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas, lühemalt ka Infoühiskonna Direktiiv, Euroopa Liidu Teataja L 167, 22.06.2001, lk 0010 – 0019; Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/115/EÜ, 12. detsember 2006, rentimis- ja laenutamissoiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas, Euroopa Liidu Teataja L 376, 27.12.2006, lk 28-35; Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/84/EÜ, 27. september 2001, algupärase kunstiteose autori õiguse kohta saada hüvitist edasimüügi korral, Euroopa Liidu Teataja L272, 13.10.2001, lk 0032-0036; Euroopa nõukogu direktiiv 93/83/EMÜ, 27. september 1993, teatavate satelliitlevile ja kaabli kaudu taasedastamisele kohaldatavaid autoriõigusi ja sellega kaasneva õigusi käsitlevate eeskirjade kooskõlastamise kohta, Euroopa Liidu Teataja L 248, 06.10.1993, lk 0015 – 0021; Euroopa Parlamendi ja nõukogu Direktiiv 2009/24/EÜ, 23. aprill 2009, arvutiprogrammide õiguskaitse kohta, Euroopa Liidu Teataja L111/16, 05.05.2009, lk 0016-0022; Directive 2004/48/EC of the European Parliament and of the European Council of 29 April 2004 on the enforcement of intellectual property right, OJ L 157, 30.04.2004, lk 45–86; Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 96/9/EÜ, 11. märts 1996, andmebaaside õiguskaitse kohta, Euroopa Liidu Teataja L077, 27.03.1996, lk 0020-0028; Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/77/EL, 27. september 2011, millega muudetakse direktiivi 2006/116/EÜ autoriõiguse ja teatavate sellega kaasnevate õiguste kaitse tähtaja kohta, Euroopa Liidu Teataja L265, 11.10.2011, lk 1-5; Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2012/28/EL, 25. oktoober 2012, orbeoste teatavate lubatud kasutusviiside kohta, Euroopa Liidu Teataja L299, 27.10.2012, lk 5-12; Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/26/EL, 26. veebruar 2014, autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste kollektiivse teostamise ning muusikateose internetis kasutamise õiguse multiterritoriaalse litsentsimise kohta siseturul, Euroopa Liidu Teataja L84, 20.03.2014, lk 72-98.

²⁴ European Commission. The EU copyright legislation. www.ec.europa.eu/digital-single-market/en/eu-copyright-legislation (13.04.2017). Vt lisaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/29/EÜ, 22. mai 2001, autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas, Euroopa Liidu Teataja L 167, 22.06.2001, lk 0010 – 0019, preambuli punktid 4 ja 9.

²⁵ Pisuke, H. Autoriõiguse seaduse eesmärk ja ülesanded, *Juridica*, 2012, 7, lk 491-498, lk 494.

kunstiteoste kaitse konventsiooniga²⁶, kui ka Euroopa Liitu ennast siduvate lepingutega nagu Maailma Kaubandusorganisatsiooni (edaspidi „WTO”) asutamislepingu lisas 1C oleva intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepinguga (edaspidi „TRIPS-leping”)²⁷ ja Maailma Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni (edaspidi „WIPO”) autoriõiguse lepinguga²⁸ ning WIPO esituse ja fonogrammide lepinguga^{29, 30}.

Rahvusvahelistest lepingutest on tulnud Euroopa Liidu ja liikmesriikide õigusesse ka mõjutusi põhimõistete seletamiseks. Algse intellektuaalomandi mõiste selgituse võib leida WIPO asutamise konventsioonist, mis toob välja, et:

„intellektuaalne omand sisaldab õigusi seoses:

- kirjandus- ja kunstiteoste ning teadustöödega,
- esituskunstnike poolt teoste esitamisega, fonogrammidega, raadio- ja televisiooniülekannetega,
- leiutistega kõigis inimtegevuse valdkondades,
- teaduslike avastustega,
- tööstusnäidistega,
- kaubamärkidega, teenindustunnustega, kaubanduslike nimede ja tähistega,
- kaitsega kõlvatu konkurentsi vastu,

ja kõiki teisi õigusi, mis tulenevad intellektuaalsest tegevusest tööstuse, teaduse, kirjanduse ja kunsti alal“.³¹

TRIPS-lepingust tulenevalt kuuluvad intellektuaalomandi termini alla intellektuaalomandi kategooriad nagu autoriõigus ja sellega kaasnevad õigused, kaubamärgid, geograafilised tähised, tööstusdisainilahendused, patendid, mikrolülituste topograafia, ja avalikustamata teave.³² WIPO autoriõiguse leping määrab ära aga autoriõiguse kaitse ulatuse, määrates, et

---

²⁶ Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsioon, RT II 1994, 16, 49.

²⁷ Intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide leping, Lisa 1C. RT II 1999, 22, 123.

²⁸ WIPO autoriõiguse leping. Euroopa Liidu Teataja, L 089, 11.04.2000, lk 0008 – 0014.

²⁹ WIPO esituse ja fonogrammide leping. Euroopa Liidu Teataja L 089, 11.04.2000, lk 0015 – 0023.

³⁰ European Commission. The EU copyright legislation. www.ec.europa.eu/digital-single-market/en/eu-copyright-legislation (13.04.2017).

³¹ Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni asutamise konventsioon. RT II 1993, 25, 55, artikkel 2.

³² Intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide leping, Lisa 1C. RT II 1999, 22, 123, art 1 p 2.

„[a]utoriõiguse kaitse laieneb väljendustele ja mitte ideedele, menetlustele, töömeetoditele või matemaatilistele mõistetele kui sellistele“³³.

Kuigi Euroopa Liidus on mitmeid intellektuaalomandit ja autoriõiguseid käsitlevaid direktiive, pööratakse käesoleva magistritöö raames enam tähelepanu neist kolmele direktiivile: 2000/31/EÜ³⁴, 2001/29/EÜ³⁵ ja 2004/48/EÜ³⁶. Siinkohal annab autor lühikese ülevaate nende direktiivide käesoleva magistritöö raames asjakohastest normidest.

Direktiiv 2001/29/EÜ, mis „käsitleb autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste õiguskaitset siseturu piires“³⁷, näeb ette erinevad autoriõiguse omajale kuuluvad ainuõigused nagu reprodutseerimisõigus³⁸, õigus teised üldsusele edastada ja muid objekte üldsusele kättesaadavaks teha³⁹, ja levitamisõigus⁴⁰. Need õigused on allutatud sama direktiivi lõikest 5 tulenevatele eranditele ja piirangutele.⁴¹ Sama direktiivi artikkel 8 alusel peab iga liikmesriik selliste õiguste rikkumise puhuks kehtestama asjakohased õiguskaitsevahendid ja sanktsioonid, mis peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.⁴² Lisaks peab iga liikmesriik tagama, et autoriõiguste valdajatel, kelle huve on rikutud, on muuhulgas võimalik kohtu kaudu taotleda kahjutasu ja/või ettekirjutust⁴³. Artikkel 8 lõige 3 järgi on õiguste valdajatel „võimalik taotleda kohtu ettekirjutust vahendajatele, kelle teenuseid kolmandad isikud kasutavad autoriõiguse või sellega kaasneva õiguse rikkumiseks“⁴⁴. Sellest tulenevalt on autoriõiguse omajatel õigus taotleda kohtult ettekirjutuse tegemist infoühiskonna teenuse pakkujatele, kelle teenuseid kasutates autoriõiguseid rikuti.

---

³³ WIPO autoriõiguse leping. Euroopa Liidu Teataja, L 089, 11.04.2000, lk 0008 – 0014, art 2.

³⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/31/EÜ, 8. juuni 2000, infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta), Euroopa Liidu Teataja L 178, 17.07.2000, lk 0001 – 0016.

³⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/29/EÜ, 22. mai 2001, autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas, lühemalt ka Infoühiskonna Direktiiv, Euroopa Liidu Teataja L 167, 22.06.2001, lk 0010 – 0019.

³⁶ Directive 2004/48/EC of the European Parliament and of the European Council of 29 April 2004 on the enforcement of intellectual property right, OJ L 157, 30.04.2004, lk 45–86.

³⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/29/EÜ, 22. mai 2001, autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas, lühemalt ka Infoühiskonna Direktiiv, Euroopa Liidu Teataja L 167, 22.06.2001, lk 0010 – 0019, artikkel 1.

³⁸ *Ibid*, artikkel 2.

³⁹ *Ibid*, artikkel 3.

⁴⁰ *Ibid*, artikkel 4.

⁴¹ *Ibid*, artikkel 5.

⁴² *Ibid*, artikkel 8 lõige 1.

⁴³ *Ibid*, artikkel 8, lõige 2-3.

⁴⁴ *Ibid*, artikkel 8 lõige 3.

Direktiiv 2004/48/EÜ, mis „käsitleb intellektuaalomandi õiguste jõustamiseks vajalikke meetmeid, menetlusi ja õiguskaitsevahendeid“⁴⁵, näeb liikmesriikidele ette kohustuse sätestada tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad meetmed, menetluste ning õiguskaitsevahendid⁴⁶, mis aga poleks „asjatult keerulised või kulukad ega sisalda põhjendamatuid ajalisi piiranguid ega põhjendamatuid viivitusi“⁴⁷. Sama direktiivi artikkel 11 näeb ette, et „ilma et see piiraks direktiivi [2001/29] artikli 8 lõike 3 kohaldamist, tagavad liikmesriigid lisaks, et õiguste valdajad võivad nõuda kohtulikke tõkendeid vahendajate suhtes, kelle teenuseid kasutas kolmas osapool intellektuaalomandi õiguste rikkumisel“⁴⁸. Tulenevalt sellest on õiguste omajatel võimalus esitada nõue ka infoühiskonna teenuse pakkujate suhtes, kelle teenuseid kasutades intellektuaalse omandi õiguseid rikuti.

Direktiivi 2000/31/EÜ⁴⁹ käesoleva magistritöö kontekstis olulisemaid sätteid käsitletakse alapeatükis 1.4.

1.3. Riivatavad põhiõigused ja nende õiguslik alus

Euroopa Liidu põhiõiguste harta sätestab mitmeid erinevaid fundamentaalseid õiguseid Euroopa rahvastele. Põhiõiguste hartas esitatud õigused pole aga hierarhiliselt ära jagatud, mistõttu võib eeldada allpool väljatoodud fundamentaalseid õiguseid käsitledes, et tegemist on võrdsete õigustega. Seega ei tohiks esmapilgul ükski Euroopa Liidu põhiõiguste hartas sätestatud fundamentaalne õigus domineerida teis(t)e hartas sätestatud õiguste ees ja kohus peaks hindama õiguseid ja isikuid, kellele need õigused on antud, erapooletult.⁵⁰

Põhiõiguste harta artikkel 52 lõige 1 sätestab, et „hartaga tunnustatud õiguste ja vabaduste teostamist tohib piirata ainult seadusega ning arvestades nimetatud õiguste ja vabaduste

---

⁴⁵ Directive 2004/48/EC of the European Parliament and of the European Council of 29 April 2004 on the enforcement of intellectual property right, OJ L 157, 30.04.2004, lk 45–86, artikkel 1.

⁴⁶ *Ibid*, artikkel 3 lõige 2.

⁴⁷ *Ibid*, artikkel 3 lõige 1.

⁴⁸ *Ibid*, artikkel 11 kolmas lause.

⁴⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/31/EÜ, 8. juuni 2000, infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta), Euroopa Liidu Teataja L 178, 17.07.2000, lk 0001 – 0016.

⁵⁰ Prieto, P. H. Search engines: interplay of fundamental rights and principle of proportionality. *Computer and Telecommunications Law Review*, 2014, 20(7), 213-221, lk 220.

olemust“⁵¹. Sellised piirangud on ainult lubatud juhul, kui kõnealuste piirangute seadmine on vastavuses proportsionaalsuse põhimõttega.⁵² Seetõttu võib järeldada, et allpool toodud erinevate osapoolte potentsiaalselt kollideeruvad õigused internetis autoriõiguste kaitsmisel, pole absoluutsed. Siinkohal tuleks esile tuua proportsionaalsuse printsiibi olulisus, sellise olukorra saavutamisel, kus erinevate kaasuse asjaolusid oleks võimalik hinnata eraldiseisvalt, võttes arvesse just vaidlusaluse kaasuse olulisi fakte.⁵³

1.2.1. Autoriõiguse omaja õigused

Nagu eelpool mainitud, on autoriõiguse omajal rahvusvahelistest lepingutest, Euroopa Liidu direktiividest ja siseriiklikest õigusaktidest tulenevad erinevad õigused. Lisaks, kuna autoriõiguse näol on tegemist omandiõigusega, on autoril Euroopa Liidu põhiõiguste hartast tulenevad ka õigus omandile. Harta artikkel 17 lõige 1 sätestab järgmist:

„Igaühel on õigus vallata, kasutada, käsutada ja parandada oma seaduslikul teel saadud omandit. Kellelki ei tohi tema omandit ära võtta muidu kui üldistes huvides ja seaduses ettenähtud juhtudel ja tingimustel ning õigeaegse ja õiglase hüvituse eest. Omandi kasutamist võib reguleerida seadusega niivõrd, kui see on vajalik üldistes huvides“.⁵⁴

Sama artikli lõige 2 toob veel eraldi välja, et õigus omandile näeb ette kaitse ka intellektuaalomandile.⁵⁵

Lisaks näeb ette põhiõiguste harta autoriõiguse omajatele, kelle autoriõiguseid on rikutud, õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele. Põhiõiguste harta artikkel 47 sätestab, et:

---

⁵¹ Euroopa Liidu põhiõiguste harta, Euroopa Liidu Teataja, C326, 26.10.2012, lk 391-407, artikkel 52 lõige 1 esimene lause.

⁵² *Ibis*, artikkel 52 lõige 1 teine lause sätestab, et: „Proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt võib piiranguid seada üksnes juhul, kui need on vajalikud ning vastavad tegelikult liidu poolt tunnustatud üldist huvi pakkuvatele eesmärkidele või kui on vaja kaitsta teiste isikute õigusi ja vabadusi.“

⁵³ Prieto, *supra* nota 50, lk 220.

⁵⁴ Euroopa Liidu põhiõiguste harta, Euroopa Liidu Teataja, C326, 26.10.2012, lk 391-407, art 17 lg 1.

⁵⁵ *Ibid*, art 17 lg 2.

„Igaühel, kelle liidu õigusega tagatud õigusi või vabadusi rikutakse, on selles artiklis kehtestatud tingimuste kohaselt õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus. Igaühel on õigus õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus. Igaühel peab olema võimalus saada nõu ja kaitset ning olla esindatud. Isikule, kellel puuduvad piisavad vahendid, antakse tasuta õigusabi sellises ulatuses, mis tagab talle võimaluse kohtusse pöörduda.“⁵⁶

1.2.2. Infoühiskonna teenuse pakkuja õigused

Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 16 näeb ette ettevõtlusvabaduse, mida „tunnustatakse liidu õiguse ning siseriiklike õigusaktide ja tavade kohaselt“⁵⁷. Ettevõtlusvabaduse eesmärgiks on tagada efektiivne vabaturumajanduse toimimine. Euroopa Liidus on ettevõtlusvabadus oluliseks eelduseks kaupade ja teenuste vabaks liikumiseks liikmesriikide vahel, mis on üheks Euroopa Ühenduse asutamislepingus sätestatud Euroopa Liidu põhimõtteks.⁵⁸ Ettevõtlusvabaduse puhul pole siiski taaskord tegemist absoluutse õigusega, mistõttu võib seda kooskõlas põhiõiguste harta artikliga 52⁵⁹ põhiõiguste kollisiooni korral piirata, seejuures kohaldades proportsionaalsuse põhimõtet. Võib argumenteerida, et peaaegu iga kohtu poolt infoühiskonna teenuse pakkujale pandud lisakohustus, mida polnud infoühiskonna teenuse pakkujal võimalik ette näha, piirab temale põhiõiguste harta artikkel 16 järgi ette nähtud ettevõtlusvabadust suuremal või vähemal määral. Kohaldades proportsionaalsuse põhimõtet on võimalik selgeks teha, kas kohtu poolt infoühiskonna teenuse pakkujale pandav(ad) kohustus(ed) on proportsionaalsed meetmed soovitud eesmärgi saavutamiseks.

---

⁵⁶ *Ibid*, art 47.

⁵⁷ *Ibid*, art 16.

⁵⁸ Stokes, S. Digital Copyright: Law and Practice. Oxford ja Portland, Hart Publishing 2014, lk 89.

⁵⁹ Euroopa Liidu põhiõiguste harta, Euroopa Liidu Teataja, C326, 26.10.2012, lk 391-407, art 52, lg 1.

1.2.3. Kolmandate isikute, eelkõige infoühiskonna teenuste kasutajate, õigused

Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 7 tagab Euroopa rahvastele era- ja perekonnaelu austamise ning sätestab, et „igäühel on õigus sellele, et austataks tema era- ja perekonnaelu, kodu ja edastatavate sõnumite saladust“⁶⁰. Kuigi harta artikkel 8 toob eraldi välja ka sätte isikuandmete kaitse kohta, võib meede, mis eeldab isikuandmete ja sõnumite töötlemist ja jagamist piirata ka isiku õigust eraelu austamisele Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 7 kontekstis. Õiguse era- ja perekonnaelu austamisele tagab ka Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon.⁶¹

Nagu üleval mainitud, tagab põhiõiguste harta igäühele ka õiguse isikuandmete kaitsele⁶². Sama artikli lõige 2 ütleb, et isikuandmeid „tuleb töödelda asjakohaselt ning kindlaksmääratud eesmärkidel ja asjaomase isiku nõusolekul või muul seaduses ettenähtud õiguslikul alusel. Igäühel on õigus tutvuda tema kohta kogutud andmetega ja nõuda nende parandamist“⁶³. Isikuandmete kaitse katab igasugust informatsiooni isiku kohta, olgu see isik tuvastatud või tuvastamata.⁶⁴ Direktiiv 95/46/EÜ artikkel defineerib isikuandmeid, kui igasugust teavet, mis on „tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku („andmesubjekt“) kohta. Tuvastatav isik on isik, keda saab otseselt või kaudselt tuvastada, eelkõige isikukoodi põhjal või ühe või mitme tema füüsilisele, füsioloogilisele, vaimsele, majanduslikule, kultuurilisele või sotsiaalsele identsusele omase joone põhjal“⁶⁵. Muuhulgas võivad olla kaitstavateks isikuandmeteks ka näiteks informatsioon isiku hobide või töötingimuste kohta.⁶⁶ Direktiiv 95/46/EÜ annab definitsiooni ka isikuandmete töötlemisele ja sätestab, et „iga isikuandmetega tehtav toiming või toimingute kogum, olenemata sellest, kas see on automatiseeritud või mitte, näiteks kogumine, salvestamine, korrastamine, säilitamine, kohandamine või muutmine, väljavõtete tegemine, päringu teostamine, kasutamine, üleandmine, levitamine või muul moel avaldamine, ühitamine või

---

⁶⁰ *Ibid*, art 7.

⁶¹ Euroopa Liidu Inimõiguste ja Põhivabaduste kaitse konventsioon. RT II 2010, 14, 54, art 8.

⁶² Euroopa Liidu põhiõiguste harta, Euroopa Liidu Teataja, C326, 26.10.2012, lk 391-407, art 8 lg 1.

⁶³ *Ibid*, art 8 lg 2. Sama artikli lõige 3 alusel kontrollib isikuandmete kaitset käsitlevate sätete täitmist sõltumatu asutus.

⁶⁴ Prieto, *supra* nota 50, lk 218.

⁶⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 95/46/EÜ, 24. oktoober 1995, üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta, Euroopa Liidu Teataja L 281, 23.11.1995, lk 0031 – 0050, art 2.

⁶⁶ Prieto, *supra* nota 50, lk 218.

ühendamise, sulgemise, kustutamise või hävitamise“⁶⁷ on isikuandmete töötlemine. Siinkohal tuleb taaskord märkida, nagu eelpool mainitud, tulenevalt põhiõiguste harta artiklist 52 ja nagu nähtub põhiõiguste harta artikkel 8 sõnastusest, pole ka isikuandmete kaitse absoluutne õigus ja seda võib muuhulgas piirata seadusega ettenähtud õiguslikul alusel, mistõttu on põhiõiguste kollisiooni korral võimalik kõnealust õigust piirata, et leida õiglane tasakaal erinevate osapoolte põhiõiguste vahel.

Lisaks eeltoodud õigustele näeb põhiõiguste harta artikkel 11 lõige 1 ette õiguse sõnavabadusele: „Igaühel on õigus sõnavabadusele. See õigus kätkeb arvamusevabadust ning vabadust saada ja levitada teavet ja ideid avaliku võimu sekkumiseta ning sõltumata riigipiiridest.“⁶⁸ Sama õiguse tagab ka Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikkel 10.⁶⁹ Sõnavabadus tagab internetis informatsiooni ja materjale nii jagavale kui ka kasutavale isikule vabaduse ennast väljendada. Kuigi sõnavabadust peetakse üheks demokraatliku riigi alustalaks, pole taaskord tegemist absoluutse õigusega, mistõttu lähtuvalt olukorrast ja kohaldades proportsionaalsuse põhimõtet võib teatud juhtudel ka sõnavabadust demokraatlikus ühiskonnas piirata.⁷⁰

Põhiõiguste harta artikkel 11 lõige 2 sätestab, et „massiteabevahendite vabadust ja mitmekesisust austatakse“⁷¹. See tagab infoühiskonna teenuse kasutaja vabaduse vastu võtta internetis jagatavaid ideid ja informatsiooni. Nagu ka eelmainitud põhiõiguste puhul, pole ka massiteabe vabaduse näol tegemist absoluutse õigusega, kuid tulenevat Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikast peab üldsuse teabevabaduse õiguse piiramiseks olema tavaliselt väga mõjuv põhjus.⁷²

---

⁶⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 95/46/EÜ, 24. oktoober 1995, üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta, Euroopa Liidu Teataja L 281, 23.11.1995, lk 0031 – 0050, artikkel 2.

⁶⁸ Euroopa Liidu põhiõiguste harta, Euroopa Liidu Teataja, C326, 26.10.2012, lk 391-407, artikkel 11 lõige 1.

⁶⁹ Euroopa Liidu Inimõiguste ja Põhivabaduste kaitse konventsioon. RT II 2010, 14, 54, artikkel 10 lõige 1.

⁷⁰ Prieto, *supra* nota 50, lk 218.

⁷¹ Euroopa Liidu põhiõiguste harta, Euroopa Liidu Teataja, C326, 26.10.2012, lk 391-407, artikkel 11 lõige 2.

⁷² Euroopa Inimõiguste Kohus. Wegrzynowski ja Smolczewski vs Poola, kohtuotsus 16.07.2013, avaldus nr 33846/07, punkt 57.

1.4. Infoühiskonna teenuse pakkujale autoriõiguse kaitse eesmärgil lisakohustuste andmise võimalused

Kui rahvusvaheliste lepingutega on asjaosalistele jäetud piirangute osas suurem otsustamisvabadus, siis Euroopa Liidu direktiividest tulenevalt on Euroopa Liidu siseselt intellektuaalomandi kaitse osas ette nähtud rangemad kriteeriumid, mis peaksid andma kõrgetasemelise kaitse.⁷³ Direktiivi 2000/31/EÜ artikkel 18 alusel peavad liikmesriigid tagama, „et nende siseriiklike õigusaktide kohaselt kasutada olevad infoühiskonna teenuseid käsitlevad õiguskaitsevahendid võimaldaksid kiiresti võtta meetmeid, kaasa arvatud ajutisi meetmeid, et lõpetada iga väidetav rikkumine ja vältida asjaomaste huvide edasist kahjustamist“⁷⁴. Soovitud eesmärgi saavutamiseks on mitmetes direktiivides sätestatud õiguste omajal võimalus taotleda kohtult ettekirjutust vahendaja suhtes, kelle teenuseid kasutades toimus kõnealuste õiguste rikkumine, kui see on sätestatud siseriikliku õigusega. Direktiivi 2001/29/EÜ preambuli 59 sõnul on selline lahendus sobilik, sest „digitaalkeskkonnas võivad kolmandad isikud õiguste rikkumiseks üha enam kasutada vahendajate teenuseid. Paljudel juhtudel on vahendajatel kõige hõlpsam võimalus selline õigusi rikkuv tegevus lõpetada“⁷⁵.

Infoühiskonna teenuse pakkuja vastutus ja vastutuse piiramine on sätestatud eelkõige direktiivis 2000/31/EÜ⁷⁶. Direktiivi artiklid 12-15 sätestavad olukorrad, kus infoühiskonna teenuse pakkuja vastutus autoriõiguste rikkumise osas on piiratud. Nimetatud artiklid näevad ette, et olukorras, kus toimub teabe pelk edastamine ehk „osutatakse infoühiskonna teenust, mis seisneb teenuse saaja poolt pakutava teabe edastamises sidevõrgu kaudu või

---

⁷³ Jents, L. Autoriõiguse piirangute roll ja tähendus tänapäeva ühiskonnas. *Juridica*, 2012, 7, lk 499-509, lk 500. Vt lisaks Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2001/29/EÜ, 22. mai 2001, autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas, Euroopa Liidu Teataja L 167, 22.06.2001, lk 0010 – 0019, preambuli punktid 4 ja 9, mis toovad välja kõrgetasemelise kaitse vajalikkuse.

⁷⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/31/EÜ, 8. juuni 2000, infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta), Euroopa Liidu Teataja L 178, 17.07.2000, lk 0001 – 0016, artikkel 18 lõige 1.

⁷⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/29/EÜ, 22. mai 2001, autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas, lühemalt ka Infoühiskonna Direktiiv, Euroopa Liidu Teataja L 167, 22.06.2001, lk 0010 – 0019, preambuli punkt 59.

⁷⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/31/EÜ, 8. juuni 2000, infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta), Euroopa Liidu Teataja L 178, 17.07.2000, lk 0001 – 0016.

sidevõrgule juurdepääsu pakkumises⁷⁷; olukorras, kus toimub teabe vahemällu salvestamine ehk „osutatakse infoühiskonna teenust, mis seisneb teenuse saaja poolt pakutava teabe edastamises sidevõrgu kaudu [...] selle teenuse ainus eesmärk on teabe tõhusam edastamine teistele teenuse saajatele nende taotluse alusel“⁷⁸; või olukorras, kus toimub teabe talletamine ehk „osutatakse infoühiskonna teenust, mis seisneb teenuse saaja poolt pakutava teabe talletamises“⁷⁹, ei ole infoühiskonna teenuse pakkujad vastutavad internetis autoriõiguse või sellega kaasnevate õiguste rikkumise eest, kui on täidetud nendes artiklites ettenähtud tingimused. Olulisimaks kaitseks infoühiskonna teenuse pakkujatele võib aga lugeda direktiivi 2000/31/EÜ artiklit 15, mis näeb ette, et „[l]iikmesriigid ei kehtesta artiklites 12, 13 ja 14 käsitletud teenuste osutajatele üldist kohustust jälgida teavet, mida nad edastavad või talletavad, ega üldist kohustust otsida ebaseaduslikku tegevust näitavaid fakte ja asjaolusid“⁸⁰. Sellest tulenevalt ei lasu infoühiskonna teenuse pakkujatel üldist jälgimiskohustust, et jälgida teavet või otsida ebaseaduslikku tegevust näitavaid asjaolusid. Eelnimetatud artikkel keelab infoühiskonna teenuse pakkujatel suuremahulise jälgimismeetme kasutamise.⁸¹ Üldise jälgimiskohustuse sätestamine võib osutada praegusel ajal ka üleliia keeruliseks kiiresti areneva info- ja kommunikatsioonitehnoloogia tõttu. Lisaks võib selline jälgimiskohustus panna ebaseaduslikku tegevust näitavaid asjaolusid. Euroopa Komisjon on toonud välja enda 2003. aasta raportis, et internetiteenuste pakkujatele kulukate lisakohustuste sätestamise tulemusena võib näiteks teenuse kättesaadavuse hind internetikasutajate jaoks tõusta.⁸²

Euroopa Liidu direktiivide ja kohtupraktika kohaselt tuleb internetis autoriõiguste rikkumise vältimiseks kohaldatavad meetmed paika panna siseriiklike seadustega.

---

⁷⁷ *Ibis*, artikkel 12 lõige 1. Vt lisaks Rantou, *supra* nota 1, lk 3; Sterling, J.A.L. *World Copyright Law*, Sweet and Maxwell, 2008, lk 458-460.

⁷⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/31/EÜ, 8. juuni 2000, infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta), Euroopa Liidu Teataja L 178, 17.07.2000, lk 0001 – 0016, artikkel 13 lõige 1. Vt lisaks Rantou, *supra* nota 1, lk 3 ja Sterling, J.A.L. *World Copyright Law*, Sweet and Maxwell, 2008, lk 660.

⁷⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/31/EÜ, 8. juuni 2000, infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta), Euroopa Liidu Teataja L 178, 17.07.2000, lk 0001 – 0016, artikkel 14 lõige 1.

⁸⁰ *Ibid*, artikkel 15 lõige 1.

⁸¹ Rantou, *supra* nota 1, lk 3.

⁸² Report from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee on the application of Directive 2000/31/EC of the European Parliament and of the Council of 8 June 2000 on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the internal market, COM/2003/0702final, lk 14.

Tulenevalt direktiivist 2004/48/EÜ peavad liikmesriikide poolt intellektuaalse omandi õiguste tagamiseks sätestatud meetmed, menetlused ja õiguskaitsevahendid olema „tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad“⁸³ ning lisaks õiglased, seejuures mitte „asjatult keerulised või kulukad ega sisalda põhjendamatuid ajalisi piiranguid ega põhjendamatuid viivitusi“⁸⁴. Tehnilistest meetmetest on õigusaktidest ja kohtulahenditest läbi käinud eelkõige blokeerimismeetmed ja filtreerimismeetmed, mida osad liikmesriigid kasutavad internetis autoriõiguste kaitseks.

Üheks esimeseks Euroopa Liidu liikmesriigiks, kes astus internetis autoriõiguste kaitseks võitlusesse, võttes 2009. aastal vastu uue niinimetatud kolme eksimuse seaduse – „*Haute Autorité pour la Diffusion des Œuvres et la Protection des droits d'auteur sur Internet*“ (edaspidi „HADOPI“)⁸⁵, oli Prantsusmaa. Uue seaduse alusel hakati autoriõiguste rikkujaid teavitada nende ebaseaduslikust käitumisest. Kolmanda rikkumise korral, oli vastaval ametiasutusel õigus korduvate rikkujate vastu esitada hagi kohtusse trahvi või ajutise internetiteenuse blokeerimise ettekirjutuse tegemiseks. Lisaks oli HADOPI alusel õigus nõuda internetiteenuse pakkujalt informatsiooni tema võrku kasutavate autoriõiguste rikkujate kohta. Seeläbi seadis HADOPI internetiteenuse pakkujale kohustuse asuda võitlusesse autoriõiguste rikkumise vastu, võttes ette vastavaid meetmeid kaitsmaks autoriõiguseid internetis.⁸⁶ HADOPI internetiteenuse blokeerimise sätted kuulutati hiljem kehtetuks.

Sarnane kolme eksimuse seadus *Digital Economy Act* (edaspidi „DEA“)⁸⁷ võeti vastu ka Suurbritannias, mille eesmärgiks oli muuhulgas seadustega paika panna internetiteenuse pakkujatele pandavad kohustused internetis autoriõiguseid kaitstes, vastavalt Euroopa Liidu direktiividest tulenevast.⁸⁸ Sarnaselt HADOPI-le nägi ka DEA ette autoriõiguste rikkujate teavitamise nende ebaseaduslikult tegevusest ning kolme või rohkema rikkumise

---

⁸³ Directive 2004/48/EC of the European Parliament and of the European Council of 29 April 2004 on the enforcement of intellectual property right, OJ L 157, 30.04.2004, lk 45–86, artikkel 3 lõige 2.

⁸⁴ *Ibid*, artikkel 3 lõige 1.

⁸⁵ Haute Autorité pour la Diffusion des Œuvres et la Protection des Droits sur Internet – HADOPI, 2009.

⁸⁶ Rantou, *supra* nota 1, lk 5.

⁸⁷ Digital Economy Act 2010; Suurbritannias tegutsev internetiteenuse pakkuja British Telecommunications Plc ja TalkTalk soovisid DEA kohtulikku läbivaatamist, väites, et seadus pole vastavuses Euroopa Liidus sätestatud normidega. R. (on the application of British Telecommunications Plc) v Secretary of State for Business, Innovation and Skills [2011] EWHC 1021 (Admin); (2011) 108(18) L.S.G. 18 (QBD (Admin)) lahendis leiti aga, et DEA-s sätestatud normid on kooskõlas Euroopa Liidu õigusnormidega.

⁸⁸ De Silva, S., Weedon, F. The Digital Economy Act 2010: past, present and a future "in limbo". Computer and Telecommunications Law Review, 2011, 17 (3), lk. 55-62, lk 55.

korral autoriõiguste omaja õiguse enda õiguste kaitseks kohtusse pöörduda.⁸⁹ Lisaks sätestas DEA tehnilised meetmed⁹⁰ ja ka võimaluse ettekirjutuse tegemiseks veebilehtedele ligipääsu blokeerimiseks⁹¹. Kuni tänase päevani pole aga rakendatud kõiki DEA-s sätestatud norme, nende hulgas pole rakendatud ka mitte ühtegi eelmainitud sätet. Alates DEA vastuvõtmisest 2010. aastal Suurbritannias, on tehtud kõnealuses seaduses mitmeid modifikatsioone ja tehnilisi muudatusi. 2011. aastal keelati paragrahvist 17 tulenev võimalus ettekirjutuse tegemiseks veebilehtedele ligipääsu blokeerimiseks. Lisaks pole suudetud täielikult jõuda kokkuleppele kõigi kohaldatavate rakendussätete osas. Seda eelkõige olukorra keerukuse ja erinevate osapoolte vastanduvate huvide tõttu.

Kuigi Prantsusmaa ja Suurbritannia näidetest on näha üsnagi karme seadusega sätestatud meetmeid internetis autoriõiguste kaitseks, siis ei ole sellised meetmed aga kasutusel üleliiduliselt. Kuna Euroopa Liidu tasandil pole antud ühtseid juhtnööre ja sobivate autoriõiguseid kaitsvate meetmete sätestamine on iga liikmesriigi otsustada, on tekkinud olukord, kus liikmesriigid ei rakenda autoriõiguste kaitseks sama tugevaid meetmeid. Näiteks on siseriiklike seadustega blokeerimismeetmeid rakendanud Euroopa Liidu liikmesriigid nagu Taani, Prantsusmaa, Belgia ja Suurbritannia, samas kui Saksamaa, Holland ja Iirimaa on keeldunud blokeerimismeetmeid sätestamast.⁹²

---

⁸⁹ Rantou, *supra* nota 1, lk 5. Digital Economy Act 2010, artiklid 3-4. www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/24/contents (03.04.2017).

⁹⁰ Digital Economy Act 2010, artiklid 9-10. www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/24/contents (03.04.2017).

⁹¹ *Ibid*, artikkel 17.

⁹² Chiang, Y. Review of the CJEU Judgment on the Application of Site Blocking Order, 2014, lk 9. www.iip.ntut.edu.tw/ezfiles/109/1109/img/2036/NTUTJournal-2014-v3i2-12-Chiang.pdf. (03.04.2017).

2. Proportsionaalsuse põhimõte Euroopa Liidu autoriõiguses

Käesolev peatükk keskendub Euroopa Kohtu otsustele kaasustes, kus liikmesriikide kohtud teevad ettekirjutusi internetis autoriõiguste kaitseks meetmete rakendamiseks, mis aga riivavad teiste isikute põhiõiguseid, mistõttu toimub kollisioon intellektuaalse omandiga kaasnevate õiguste, sh ka autoriõiguse, ja teiste põhiõiguste vahel. Uuritakse Euroopa Kohtu lahendeid ja põhjendusi, kus Euroopa Kohus analüüsib olukordi, kus intellektuaalse omandi kaitset ja täideviimist korraldavad meetmed riivavad teiste isikute põhiõiguseid nagu sõna- ja väljendusvabadus, informatsiooni vaba kättesaadavus, õigus privaatsusele, ettevõtlusvabadus jne. Eelkõige pööratakse tähelepanu, kas ja mil viisil kohaldab Euroopa Kohus sellistes kaasustes proportsionaalsuse printsiipi.

Nagu eelpool juba mainitud, on proportsionaalsuse printsiip Euroopa Liidu õiguses laialdaselt kasutusel olev norm, mida kasutatakse tihti meetme sobilikkuse hindamiseks olukorras, kus toimub põhiõiguste riive. Sellest hoolimata ei leidnud see aga pikka aega kasutust autoriõiguseid käsitlevate kohtulahendite tegemisel. Alles pärast kahe olulise internetis autoriõiguseid käsitlevate direktiivi vastuvõtmist, on proportsionaalsuse printsiip leidnud laialdasemat kasutust ka internetis autoriõiguseid käsitlevate kohtulahendite tegemisel. Esimest korda oli proportsionaalsuse printsiipi mainitud Euroopa Parlamendi ja Nõukogu Infoühiskonna Direktiivis 2001/29/EÜ⁹³ ehk Infoühiskonna direktiivis, mis sätestab, et:

„liikmesriigid näevad käesolevas direktiivis sätestatud õiguste ja kohustuste rikkumise puhuks ette asjakohased sanktsioonid ja õiguskaitsevahendid ning võtavad kõik meetmed nende sanktsioonide ja õiguskaitsevahendite kohaldamise tagamiseks. Sätestatavad sanktsioonid peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.“⁹⁴

Sarnast sõnastust kasutati hiljem ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis

---

⁹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/29/EÜ, 22. mai 2001, autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas, lühemalt ka Infoühiskonna Direktiiv, Euroopa Liidu Teataja L 167, 22.06.2001, lk 0010 – 0019.

⁹⁴ *Ibis*, artikkel 8 lõige 1.

2004/48/EÜ⁹⁵, mis nägi ette, et liikmesriigid peavad sätestama vajalikud meetmed, menetlused ja õiguskaitsevahendid direktiivis kirjeldatud intellektuaalomandi õiguste jõustamise tagamiseks⁹⁶ ja need „meetmed, menetlused ja õiguskaitsevahendid on tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad ning neid rakendatakse viisil, mis võimaldab vältida tõkete loomist seaduslikule kaubandusele ja ette näha kaitsemeetmeid nende kuritarvitamise vastu.“⁹⁷

On selge, et need kaks eelmainitud direktiivi rõhutavad, et meetme proportsionaalsust tuleb hinnata intellektuaalset omandit käsitlevates kohtulahendites parima lahenduse või vahendi leidmiseks. Sellest hoolimata ei anna need kaks direktiivi aga mingisugust aimdust, mida „proportsionaalsuse“ all praktikas silmas peetakse.⁹⁸ Võib arvata, et need kaks avangardset direktiivi on meelega jäetud lahtiseks, et tutvustada uut avatud normi intellektuaalomandi valdkonnas rakendatavate meetmete leidmiseks.⁹⁹ Eelkõige, kuna võib väita, et intellektuaalomandit käsitlevad seadused on praegusel kiiresti areneval tehnikaajastul ja e-ajastul tahes tahtmata praktikast maha jäämas ja internetis autoriõiguste rikkujad sammu võrra seadusandlusest ees.¹⁰⁰ Akadeemikud on arutlenud, et just selle tulemusena võib olla suurem osa intellektuaalomandi valdkonda käsitlevatest seadustest ebamääraselt või laialivalguvalt sõnastatud.¹⁰¹ Lisaks sellele võib väita, et seadused on tihti nende rakendamise ajaks juba „aegunud“, sest info- ja kommunikatsioonitehnoloogia on pidevas ja kiires arengus. Sama võib väita ka kõnealuste Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivide kohta.¹⁰² Seepärast on vajalik, et kohtutel, kes käsitlevad autoriõiguseid ja intellektuaalomandit hõlmavaid kaasuseid, oleks suurem diskretsioon teha otsuseid vastavalt käesolevale olukorrale, võttes arvesse ajakohaseid asjaolusid.¹⁰³

Alljärgnevalt pöörab autor tähelepanu sellele, kas Euroopa Kohus kasutab proportsionaalsuse printsiipi autoriõiguste kontekstis ning jaatava vastuse korral,

---

⁹⁵ Directive 2004/48/EC of the European Parliament and of the European Council of 29 April 2004 on the enforcement of intellectual property right, OJ L 157, 30.04.2004, lk 45–86.

⁹⁶ *Ibis*, artikkel 3 lõige 1.

⁹⁷ *Ibis*, artikkel 3 lõige 2.

⁹⁸ Griffiths, J. Constitutionalising or harmonising?: the court of justice, the right to property and European copyright law. *European Law Review*, 2013, 38, lk 65-78, lk 65.

⁹⁹ Fishman Afori, O. Proportionality: a new mega standard in European copyright law. *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 2014, 45 (8), lk 889-914, lk 900.

¹⁰⁰ Morris, P.S. Pirates of the Internet, at *Intellectual Property's End with Torrents and challenges for choice of law*, *International Journal of Law & Information Technology*, 2009, 17 (3), 282-303, lk 283.

¹⁰¹ Rantou, *supra* nota 1, lk 2.

¹⁰² Rantou, *supra* nota 1, lk 2.

¹⁰³ Fishman Afori, *supra* nota 99, lk 901.

analüüsib eelnimetatud printsiibi kohaldamist internetis autoriõigusi käsitlevate kohtuasjade kontekstis põhiõiguste kollisiooni korral.

2.1. Productores de Música de España (Promusicae) versus Telefónica de España SAU

Esimene Euroopa Kohtu ette toodud kaasus, mis käsitles autoriõiguste ja andmekaitse kollisiooni, oli Productores de Música de España (Promusicae) versus Telefónica de España SAU¹⁰⁴ ¹⁰⁵.

Kaasuse asjaolud olid alljärgnevad: Promusicae oli helisalvestiste ja audiovisuaalsete salvestiste produtsente ja väljaandjaid ühendav mittetulundusühing. Telefónica oli äriühing, kelle tegevusalaks oli eelkõige internetiühenduse teenuste osutamine. 28 novembril 2005. aastal esitas Promusicae Madridi kohtule taotluse meetmete võtmiseks Telefónica suhtes, et viimane avaldaks Promusicae isikute nimed ja aadressid, kes Promusicae väidete kohaselt kasutasid failivahetusprogrammi „KaZaA“, seeläbi illegaalselt alla laadides ja jagades fonogramme, mille varalised kasutusõigused kuulusid Promusicae liikmetele. Promusicae taotles sellise teabe edastamist, et ta saaks KaZaA kasutajate vastu, kes osutavad kõlvatut konkurentsi ja rikuvad intellektuaalomandi õiguseid, algatada tsiviilmenetluse. Madridi kohus rahuldab Promusicae taotluse, mille peale Telefónica esitas määruskaebuse, väites, et asjakohaste Hispaania õigusaktide järgi on Promusicae poolt taotletud andmete edastamine ainult lubatud kriminaaluurimise raames või avaliku korra ja riigikaitse huvides, mitte aga tsiviilmenetluses. Promusicae väitis, et Telefonica poolt viidatud siseriiklikke õigusakte peaks tõlgendama kooskõlas Euroopa Liidu asjakohaste direktiividega, mis lubavad sellise teabe edastamist ka muudel juhtudel. Madridi kohus otsustas menetluse peatada ja esitada eelotsuse taotluse Euroopa Kohtule¹⁰⁶, soovides saada vastust küsimusele, kas „ühenduse õigust ja eriti

---

¹⁰⁴ EKo 29.01.2008, C-275/06, Promusicae.

¹⁰⁵ Kuner, C. Data Protection and Rights Protection on the Internet: The Promusicae Judgment of the European Court of Justice. *European Intellectual Property Review*. 2008, 30 (5), 199-202, lk. 199.

¹⁰⁶ EKo 29.01.2008, C-275/06, Promusicae, punktid 29-33.

direktiive 2000/31¹⁰⁷, 2001/29¹⁰⁸ ja 2004/48¹⁰⁹, kui neid käsitledes lähtuda ka harta artiklitest 17 ja 47, tuleb tõlgendada nii, et neist tulenevalt peavad liikmesriigid autoriõiguse tõhusa kaitse eesmärgil sätestama kohustuse edastada isikuandmeid tsiviilmenetluse raames”.¹¹⁰

Otsusele jõudmiseks kaalus Euroopa Kohus kolme küsimust. Kõigepealt kontrollis Euroopa Kohus:

„kas direktiiv 2002/58 välistab selle, et autoriõiguse tõhusa kaitse eesmärgil peab liikmesriik sätestama kohustuse edastada tsiviilmenetluse raames isikuandmeid, et anda selle õiguse omanikule võimalus algatada tsiviilmenetlus, mis põhineb selle õiguse olemasolul. Eitava vastuse korral tuleb järgmiseks kontrollida, kas eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolt sõnaselgelt viidatud kolmest direktiivist tuleneb otseselt, et liikmesriigid peavad sellise kohustuse sätestama.“¹¹¹

Kohus vastas esimesele küsimusele eitavalt ja leidis, et direktiivid 2002/58/EÜ ja 95/46/EÜ ei välista liikmesriikide võimalust sätestada kohustust edastada isikuandmeid tsiviilmenetluse raames¹¹². Samas nentis kohus, et eelmainitud direktiivides toodud sätteid ei saa tõlgendada nii, et nende kohaselt peavad liikmesriigid seal loetletud olukordade puhul sellise kohustuse sätestama,¹¹³ vastates seejuures eitavalt ka teisele püstitatud küsimusele. Euroopa Kohus tunnistas, et kuigi eelmainitud direktiivide eesmärgiks on tagada intellektuaalomandi, ja eelkõige autoriõiguste, tõhus kaitse, ei viita mitte ühegi asjakohase seaduse tekst sellele, et liikmesriigid peaksid sätestama kohustuse edastada tsiviilmenetluse raames isikuandmeid, eesmärgiga kaitsta autoriõiguseid.¹¹⁴ Viimaks soovis kohus leida vastust küsimusele, „kas põhikohtuasjas käsitletava olukorraga sarnasel juhul võib vajadus mõista viimati mainitud kolme direktiivi teisiti tuleneda muudest

---

¹⁰⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/31/EÜ, 8. juuni 2000, infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta), Euroopa Liidu Teataja L 178, 17.07.2000, lk 0001 – 0016.

¹⁰⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/29/EÜ, 22. mai 2001, autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas, lühemalt ka Infoühiskonna Direktiiv, Euroopa Liidu Teataja L 167, 22.06.2001, lk 0010 – 0019.

¹⁰⁹ Directive 2004/48/EC of the European Parliament and of the European Council of 29 April 2004 on the enforcement of intellectual property right, OJ L 157, 30.04.2004, lk 45–86.

¹¹⁰ EKo 29.01.2008, C-275/06, Promusicae, punkt 4.

¹¹¹ *Ibid*, punkt 46.

¹¹² *Ibid*, punkt 54.

¹¹³ *Ibid*, punkt 55.

¹¹⁴ Rantou, *supra* nota 1, lk 8.

ühenduse õigusnormidest,¹¹⁵ lähtudes eelkõige Madridi kohtu viitest Euroopa Liidu põhiõiguste hartale.¹¹⁶ Euroopa Kohus püüdis eelotsusetaotluse raames leida vastust küsimusele, kuidas saavutada koosõla nõuete vahel, mis hõlmavad erinevate osapoolte erinevate põhiõiguste kaitset. Käesoleva kaasuse raames püüti leida tasakaalu ühelt poolt internetiteenuse kasutajate isikuandmete kaitse ja seeläbi nende õiguse eraelu puutumatusel ja teiselt poolt autoriõiguste omajate õiguse tõhusale õiguskaitsele ja omandiõiguse kaitse vahel.¹¹⁷ Siinkohal järeltas kohus, et ühenduse õiguse kohaselt peavad liikmesriigid siiski eelmainitud direktiivide ülevõtmisel jälgima, et nad tugineksid asjaomaste direktiivide sellisele tõlgendusele, mis võimaldab tagada tasakaalu erinevate ühenduse õiguskorras kaitstud põhiõiguste vahel. Järgmiseks, liikmesriikide ametiasutused ja kohtud ei pea nende direktiivide ülevõtmismeetmete rakendamisel mitte ainult tõlgendama oma siseriiklikku õigust koosõlas asjaomaste direktiividega, vaid nad peavad ka jälgima, et nad ei tugineks asjaomaste direktiivide sellisele tõlgendusele, mis on vastuolus viidatud põhiõigustega või muude ühenduse õiguse üldpõhimõtetega, näiteks proportsionaalsuse põhimõttega.¹¹⁸

Selline lahend oli kindlasti tagasilöökk autoriõiguste omajatele ja võit infoühiskonna teenuse pakkujatele, kuna kohus näitas enda vastumeelsust autoriõiguste kaitse eesmärgil kolmandate isikute fundamentaalseid õiguseid piirata. Siinkohal tuleb aga nentida, et käesolev lahend ei ole sõnastatud otsese vastusena esitatud küsimusele, vaid pigem ettevaatlikult sõnastatud otsus, mis jättis endiselt paljud küsimused vastuseta ning võimaluse liikmesriikidel endal otsustada, kas sätestada seadustega kohustus isikuandmete edastamiseks tsiviilmenetluse raames intellektuaalse omandi kaitseks või mitte. Seeläbi polnud tegu täielikult Euroopa Kohtu poolt autoriõiguste omajate õigustele selja keeramisega. Eelkõige kuna Euroopa Kohus, selles asemel, et anda kindlaid juhiseid, mida liikmesriigid järgida saaksid, täpsustas ainult, et Euroopa seadusandlus ei näe ette kohustust liikmesriikidele kohustada intellektuaalse omandi kaitseks isikuandmete edastamine tsiviilmenetluse raames.¹¹⁹ Sellise lahendi üheks põhjenduseks võib olla see, et kohus ei pidanud mitte ainult vastandama autoriõiguste omaja õigust omandi kaitsele internetiteenuse kasutajate õigustega (õigus eraelu puutumatusel ja isikuandmete

---

¹¹⁵ EKo 29.01.2008, C-275/06, Promusicae, punkt 46.

¹¹⁶ Euroopa Liidu põhiõiguste harta, Euroopa Liidu Teataja, C326, 26.10.2012, lk 391-407, artiklid 17 ja 47.

¹¹⁷ EKo 29.01.2008, C-275/06, Promusicae, punkt 65.

¹¹⁸ *Ibid*, punkt 70.

¹¹⁹ Rantou, *supra* nota 1, lk 9; Vt lisaks Kuner, *supra* nota 105, lk 201.

kaitsele), vaid tasakaal tuli lisaks leida ka veel internetiteenuse pakkuja õigustega (ettevõtlusvabadus), mida küll Euroopa Kohus lahendis otseselt ei käsitlenud, jättes proportsionaalsuse printsiibi kohaldamise antud asjas siseriikliku kohtu pädevusse.¹²⁰

Promusicae lahend Euroopa Kohtu poolt oli oluline, kuna see tõi esile põhiõiguste tasakaalustamise olulisuse intellektuaalset omandit puudutavas õigusemõistmises. Liikmesriikide kohtutele anti selge juhised, et liikmesriigid:

„ei pea nende direktiivide ülevõtmismeetmete rakendamisel mitte ainult tõlgendama oma siseriiklikku õigust kooskõlas asjaomaste direktiividega, vaid nad peavad ka jälgima, et nad ei tugineks asjaomaste direktiivide sellisele tõlgendusele, mis on vastuolus viidatud põhiõigustega või muude ühenduse õiguse üldpõhimõtetega, näiteks proportsionaalsuse põhimõttega“¹²¹.

Lisaks sellele kinnitas see, et isikuandmete kaitse ja seeläbi eraelu puutumatus on ja jääb põhiõiguseks, mille piiramist ei käsitleta kergekäeliselt.¹²² Teisest küljest ei sisustanud Euroopa Kohus aga antud lahendit tehes proportsionaalsuse mõistet ja jättis asjakohase seadusesätete tõlgendamise lahtiseks ja sama üldiseks, kui see direktiividest tulenes.¹²³ Euroopa Kohus põhjendas seda sellega, et kaasuses käsitletud direktiive peab olema võimalik kohaldada arvukates erinevates olukordades, mis võivad esineda kõigis liikmesriikides, mistõttu on oluline, et neis sisalduvad normid jätavad liikmesriikidele vajaliku kaalutluspädevuse, et määratleda ülevõtmismeetmed, mida võib kohandada erinevate võimalike olukordadega.¹²⁴ Kuna Euroopa Kohus jättis liikmesriikidele väga laia otsustusvabaduse nentides, et käsitletud direktiivid ei keela ega kohusta liikmesriiki sätestama kohustust internetiteenuse pakkujale või vahendajale autoriõiguse kaitse eesmärgil isikuandmeid tsiviilmenetluses edastada, võib järeldada, et nimetatud direktiivide näol on tegemist pigem üldiste juhiste kui rangete õigusnormidega.¹²⁵ Lisaks võib Promusicae lahendist järeldada, et Euroopa Kohus ei taha võtta kindlat seisukohta internetis autoriõiguseid käsitlevate lahendite lahendamisel, kuna Euroopa Kohus andis väga üldiseid juhtnööre, jättes laialdase diskretsiooni kaasuse lahendamiseks

---

¹²⁰ Ruse-Khan, H. Overlaps and Conflict Norms in Human Rights Law: Approaches of European Courts to Address Intersections with Intellectual Property Rights. Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law Research Paper No. 13-18. www.ssrn.com/abstract=2356244 (14.03.2016), lk 4.

¹²¹ EKo 29.01.2008, C-275/06, Promusicae, punkt 70.

¹²² Rantou, *supra* nota 1, lk 9-10.

¹²³ Rantou, *supra* nota 1, lk 9.

¹²⁴ EKo 29.01.2008, C-275/06, Promusicae, punkt 67.

¹²⁵ Rantou, *supra* nota 1, lk 9.

liikmesriikide õigusorganitele. Kuigi tänapäeval on väga aktuaalne teema üleliidulise digitaalse turu loomine, mille üheks eesmärgiks on ka üleliiduline seadusandlus antud valdkonnas, siis Promusicae lahendi puhul võib öelda, et see oli küll esimene samm ühtsema seadusandluse poole, kuid samas, kuna see ei andnud täpseid juhtnööre erinevate huvide tasakaalustamiseks ning jättis autoriõiguste kontekstis proportsionaalsuse printsiibi sisu täiesti üldiseks ega kohaldanud proportsionaalsuse printsiipi kõnealuse kaasuse kontekstis, jättis see siiski palju ruumi arenguks. Kokkuvõtvalt, kõige olulisem, mis Euroopa Kohus Promusicae kaasuses tehtud otsusega saavutas, oli kindla juhise andmine liikmesriikide kohtutele ja ametiasutustele, et ka siseriiklikke õigusnorme rakendades intellektuaalomandi kontekstis, peaksid siseriiklikud organid arvestama proportsionaalsuse põhimõttega. Seda on tervitanud nii mõnigi autor, kes leiab, et proportsionaalsuse printsiibi näol on tegemist viimaseks kaitseks oleva põhimõttega infotehnoloogia teenuse kasutajate ja infotehnoloogia teenuse pakkujate õigustele, sätestades, et siseriiklik meede autoriõiguste rikkujate vastu pole asjakohane, kui see pole sobilik, vajalik ega mõõdukas eesmärgi saavutamiseks.¹²⁶

2.1.1. Proportsionaalsuse hindamine

Käesolevas kaasuses identifitseeris Euroopa Kohus asjakohased põhiõigused, mis on esmatähtis proportsionaalsuse hindamisel. Esiteks tuvastas Euroopa Kohus, et Promusicae poolt taotletud informatsioon ja selle edastamine Promusicaele, kujutab endast isikuandmete töötlemist¹²⁷, mis riivaks põhiõiguste hartas sätestatud õigust isikuandmete kaitsele¹²⁸ ja õigust eraelu puutumatusele¹²⁹. Lisaks arutles Euroopa Kohus, et selliste andmete Promusicaele mitte avaldamine tsiviilõiguslikuks menetluseks, piirab aga Promusicae omandiõigust ja õigust tõhusale kohtu kaitsele.¹³⁰ Siinkohal ei tuvastanud aga Euroopa Kohus, et lisaks eelmainitud põhiõigustele, toob vaidlusalune olukord esile ka Telefonica ettevõtlusvabaduse¹³¹. Euroopa Kohus tuvastas, et eelotsusetaotlus tõstatab

---

¹²⁶ Rantou, *supra* nota 1, lk 9.

¹²⁷ EKo 29.01.2008, C-275/06, Promusicae, punkt 45.

¹²⁸ Euroopa Liidu põhiõiguste harta, Euroopa Liidu Teataja, C326, 26.10.2012, lk 391-407, artikkel 8.

¹²⁹ *Ibid*, artikkel 7.

¹³⁰ EKo 29.01.2008, C-275/06, Promusicae, punkt 61.

¹³¹ Euroopa Liidu põhiõiguste harta, Euroopa Liidu Teataja, C326, 26.10.2012, lk 391-407, artikkel 16.

küsimuse, „kuidas saavutada vajalik kooskõla nõuete vahel, mis puudutavad selliste erinevate põhiõiguste kaitset nagu ühelt poolt õigus eraelu puutumatusel ja teiselt poolt õigus omandiõiguse kaitsele ning õigus tõhusale õiguskaitsele“¹³².

Sellest hoolimata ei sisustanud Euroopa Kohus proportsionaalsuse mõistet üldse, jättes proportsionaalsuse printsiibi kohaldamise antud asjas siseriiklikku õigusorgani pädevusse. Euroopa Kohus ei pööranud tähelepanu proportsionaalsuse printsiibi sisustamisele käesoleva kaasuse kontekstis või proportsionaalsuse printsiibi sisustamisele ka üldiselt ning ei andnud mingeid täpsustavaid juhtnööre liikmesriikide õigusorganitele proportsionaalsuse printsiibi sisustamiseks intellektuaalomandi, eelkõige autoriõiguste, kaitse kontekstis. Euroopa Kohus nentis, et kaasuses käsitletud direktiive peab olema võimalik kohaldada igas liikmesriigis arvukates erinevates olukordades, mistõttu on oluline jätta neist sisalduvatesse normidesse kaalutluspädevus.¹³³

2.2. Scarlet Extended SA versus Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM)

Internetis autoriõiguste rikkumisest tulenevat erinevate osapoolte õiguste kollisiooni ja proportsionaalsuse printsiibi kohaldamist käsitleti ka Euroopa Kohtu ette toodud kaasuses Scarlet Extended SA (edaspidi „Scarlet“) versus Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs SCRL (SABAM).¹³⁴

Kaasuse asjaolud on alljärgnevad: SABAM oli organisatsioon, kes esindas muusikateoste autoreid, heliloojaid ja kirjastajaid seoses nende autoriõigusega kaitstud teoste kasutamiseks kolmandatele isikutele loa andmisega. Scarlet'i näol oli tegemist internetiühenduse pakkujaga, kes pakkus oma klientidele internetiühendust, kuid mitte mingeid muusuguseid teenuseid, nagu näiteks allalaadimis- või failivahetusteenust. 2004. aastal jõudis SABAM järeldusele, et Scarlet'i teenust kasutavad internetikasutajad laadivad võrdõigusvõrgu abil alla SABAM-i kataloogi kuuluvaid teoseid, ilma seejuures selle jaoks luba omamata ja autoritasu maksmata. Sellest tulenevalt taotles SABAM kohtult, et

---

¹³² EKo 29.01.2008, C-275/06, Promusicae, punkt 65.

¹³³ EKo 29.01.2008, C-275/06, Promusicae, punkt 67.

¹³⁴ EKo 24.11.2011, C-70/10, Scarlet Extended.

tuvastataks autoriõiguste rikkumine tema kataloogi kuuluvate muusikateoste puhul. Kuna SABAM leidis, et Scarleil kui internetiteenuse pakkujal oli parim positsioon autoriõiguste rikkumise takistamiseks internetis, taotles SABAM, et Scarletit kohustataks trahvi ähvardusel kõnealused rikkumised lõpetama, blokeerides oma klientidel võimalus võrdõigusvõrgu tarkvara abil faile saata või vastu võtta. Lisaks taotles SABAM, et Scarletit kohustataks talle edastama kirjelduse tehtava otsuse täitmiseks võetavate meetmete osas. Siseriiklik kohus tuvastas autoriõiguse rikkumise ning määras eksperdi analüüsima, kas SABAM-i pakutud lahendused on tehniliselt teostatavad. Eksperdi tulemusena jõuti järeldusele, et õigusvastase failivahetuse ja blokeerimise teostatavus omab arvukalt tehnilisi takistusi, kuid pole neile takistustele vaatamata täielikult välistatud. Sellest tulenevalt kohustas liikmesriigi kohus Scarletit autoriõiguste rikkumine peatama ja paigaldama süsteemi, mille eesmärgiks oli filtreerida ja blokeerida õigusvastast elektroonilist sidet. Kohus märkis, et juhul, kui Scarlet oleks keeldunud eelmainitud kohustust täitmast, oleks talle määratud rahaline trahv. Scarlet esitas eelotsuse peale apellatsioonkaebuse mitmetel põhjustel. Esiteks väitis Scarlet, et kohtu ettekirjutuse täitmine on võimatu, kuna blokeerimis- ja filtreerimissüsteemide tõhusust ja vastupidavust pikemas perspektiivis pole võimalik tõendada.¹³⁵ Scarlet vaidles, et selline filtreerimissüsteem ei täidaks enda eesmärki ja oleks ainult lühiajaliseks lahenduseks ega jääks kestma, sest sellise süsteemi installeerimisel esinevad praktilised takistused, mida tuvastati ka kohtuekspertiisi käigus, lisaks millele olid internetis ringluses tarkvarad, mis tegid kolmandatel osapooltel nendes ringleva sisu kontrollimise võimatuks.¹³⁶ Teiseks väitis Scarlet, et kohtu ettekirjutus kehtestab Scarletile kohustuse järgida kogu oma võrgus toimuvat sidet, mis on aga vastuolus direktiivi 2000/31/EÜ artikliga 15, mis määrab üldise jälgimiskohustuse puudumise, ja siseriiklikkuse õigusesse üle võtva artikliga. Muuhulgas oleks pidanud Scarlet filtreerimissüsteemi paigaldama enda kulude ja ajalise piiranguta. Kolmandaks väitis Scarlet, et filtreerimissüsteemi rakendamise, ja sealhulgas IP-aadressite, mis on isikuandmed, töötlemisega, rikutakse liidu õiguse isikuandmete kaitset ja sidesaladusi käsitlevaid sätteid.¹³⁷ Neil asjaoludel otsustas Belgia kohus menetluse peatada ja soovis Euroopa Kohtult teada saada:

---

¹³⁵ EKo 24.11.2011, C-70/10, Scarlet Extended, punktid 15-28.

¹³⁶ Ghosh, Y. Sinha, M. K. Jurisprudential Analysis of the Rights of the Users in Copyrighted Works. Copyright Law in the Digital World: Challenges and Opportunities, 2017, lk 61-98, lk 87.

¹³⁷ EKo 24.11.2011, C-70/10, Scarlet Extended, punkte 15-28.

„kas direktiive 2000/31, 2001/29, 2004/48, 95/46 ja 2002/58 koosmõjus ja tõlgendatuna kohaldatavatest põhiõigustest tulenevatest nõuetest lähtudes tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus internetiteenuse pakkuja suhtes tehtud kohtu ettekirjutus rakendada filtreerimissüsteemi,

- mis filtreerib kogu tema teenuse raames ja eelkõige võrdõigusvõrgu tarkvara abil toimuva elektroonilise side;
- mida kohaldatakse vahet tegemata kõigile tema klientidele;
- mis on ennetav;
- mida rakendatakse ainult tema kulul; ja
- mis ei ole ajaliselt piiratud,

mis on selleks, et blokeerida autoriõigust rikkuvate failide edastamine, võimaline tuvastama selle teenusepakkuja võrgus selliste failide vahetuse, mis sisaldavad muusika-, kinematograafilisi või audiovisuaalteoseid, mille intellektuaalomandi õigusi ettekirjutuse nõude esitaja väidab omavat.“¹³⁸

Euroopa Kohus tegi taaskord otsuse, mis oli soodsam internetiteenuse pakkujatele ja vahendajatele ning internetiteenuse kasutajatele. Alustuseks leidis kohus, et Belgia kohtu poolt Scarletile pandud jälgimiskohustus on vastuolus Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/31/EÜ¹³⁹ artikkel 15 lõikega 1, mille järgi ei tohi liikmesriigid panna internetiteenuse pakkujatele ja vahendajatele „üldist kohustust jälgida teavet, mida nad edastavad või talletavad, ega üldist kohustust otsida ebaseaduslikku tegevust näitavaid fakte ja asjaolusid“.¹⁴⁰ Selline otsekohene seisukoht, mis keelab ära siseriiklike meetmete kasutamise, mis kohustavad internetiteenuse pakkujat aktiivselt jälgima kõigi enda klientide kogu teavet, et ära hoida tulevikus toimuda võiv intellektuaalomandi õiguste rikkumine¹⁴¹, erinevalt üldistavatest seisukohtadest, mida me nägime Promusicae kaasuses, on samm edasi õigusselgema intellektuaalse omandi seadusandluse juurde, mis

---

¹³⁸ *Ibid*, punkt 29.

¹³⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/31/EÜ, 8. juuni 2000, infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta), Euroopa Liidu Teataja L 178, 17.07.2000, lk 0001 – 0016.

¹⁴⁰ *Ibid*, artikkel 15 lõige 1. Sama seisukoht, et infoühiskonna teenuse pakkujale ei saa panna üldist lisakohustust jälgida kogu teavet, mida kõik tema kliendid kasutavad, et ära hoida tulevikus juhtuda võivad intellektuaalse omandi õiguste ja eelkõige autoriõiguste rikkumisi, leidis kinnitust ka Euroopa Kohu poolt otsuses L’Oreal jt. Vt EKo 12.07.2011, C-324/09, L’Oréal jt.

¹⁴¹ EKo 24.11.2011, C-70/10, Scarlet Extended, punkt 36. Vt lisaks EKo 12.07.2011, C-324/09, L’Oréal jt, punkt 139.

täpsustas koos L'Oreali¹⁴² kaasusega elektroonilise kaubanduse kohta käiva direktiivi artikkel 15 sisu.¹⁴³

Lisaks oli oluline edasiminekuks kõnealuses kaasuses see, et Euroopa Kohus kinnitas, et kuigi intellektuaalse omandi õigustele laieneb kaitse Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 17 lõige 2 alusel, ei oma selline kaitse aga absoluutset puutumatus¹⁴⁴ ning peab olema tasakaalus teiste asjassepuutuvate põhiõiguste kaitsega¹⁴⁵. Seeläbi andis Euroopa Kohus juhtnõore proportsionaalsuse hindamiseks sobiliku intellektuaalset omandit kaitsva meetme leidmisel, kinnitades, et omandiõigus ei kaalu tingimata üles ettevõtlusvabadust või internetiteenuse kasutajate põhiõiguseid.

Käesolevas lahendis leidis Euroopa Kohus, et Belgia kohtu poolt Scarletile kohustuseks pandud filtreerimissüsteem piiras Scarleti kui internetiteenuse pakkuja ettevõtlusvabadust¹⁴⁶, kuna Scarlet pidi sobiliku filtreerimissüsteemi välja töötama ja paigaldama oma kuludega ning ilma täpsete tehniliste juhtnõõrideta ning seda püsivalt. Lisaks mõjutas ettekirjutus filtreerimissüsteemi rakendamiseks ka internetiteenuse kasutajate õigust isikuandmete kaitsele¹⁴⁷ (IP-aadressid, mille identifitseerimine võimaldab kasutajate tuvastamise) ja informatsioonivabadusele¹⁴⁸, kuna suure tõenäosusega ei suuda filtreerimissüsteem eristada õiguspärast sisu õigusvastasest sisust, näiteks olukorras, kus autor on ise enda teose internetis kättesaadavaks teinud.¹⁴⁹ Euroopa Kohus jõudis järeldusele, et Belgia kohus jättis täitmata internetiteenuse pakkuja filtreerimiskohustust seades, kohustuse tagada õiglane tasakaal osapoolte fundamentaalsete õiguste vahel.¹⁵⁰

Siseriikliku kohtu otsus kohustada internetiteenuse pakkuja rakendama laialdast filtreerimissüsteemi, et ära hoida tulevikus võimalikke intellektuaalomandi õiguste rikkumisi, kergitas murepilvi nii suurema üldsuse kui ka akadeemikute pea kohale, kuna tegemist oli võimaliku olukorraga, mille tulemusel oleks internetiteenuse pakkuja õigust ettevõtlusvabadusele piiratud, pannes kõigile internetiteenuse pakkujatele ja vahendajatele

---

¹⁴² EKo 12.07.2011, C-324/09, L'Oréal jt.

¹⁴³ Rantou, *supra* nota 1, lk 11.

¹⁴⁴ EKo 24.11.2011, C-70/10, Scarlet Extended, punkt 43.

¹⁴⁵ *Ibid*, punkt 44.

¹⁴⁶ Euroopa Liidu põhiõiguste harta, Euroopa Liidu Teataja, C326, 26.10.2012, lk 391-407, artikkel 16.

¹⁴⁷ *Ibid*, artikkel 8.

¹⁴⁸ *Ibid*, artikkel 11.

¹⁴⁹ EKo 24.11.2011, C-70/10, Scarlet Extended, punktid 50 - 51. Vt lisaks Rantou, *supra* nota 1, lk 11.

¹⁵⁰ EKo 24.11.2011, C-70/10, Scarlet Extended, punkt 53.

lisakohustuse, mis läbi oleks internetiteenuse pakkujatest võinud saada suures osas internetis toimiva liikluse kontrollijad.¹⁵¹ Sellest hoolimata, suutis Euroopa Kohus teha üllatavalt kasuliku ja õigusselge otsuse, erinevalt eelnevalt tehtud otsusest sarnastel oludel juhtunud *Promusicae* lahendist.

Kohtulahendi tegemisel võrdles Euroopa Kohus nelja põhiõigust ja lähtudes proportsionaalsuse printsiibist üritas neid üksteise suhtes tasakaalustada. Need neli kollideeruvat õigust olid intellektuaalomandiga seotud õigused, ettevõtlusvabadus, isikuandmete kaitse ja info vaba kättesaadavus.¹⁵² Muuhulgas kinnitas Euroopa Kohus, et intellektuaalse omandiga seotud õigused ei ole puutumatud ega absoluutsed¹⁵³. Erinevate õiguste vahel tasakaalu leidmiseks võttis kohus arvesse ka fakti, et filtreerimissüsteemi kohaldamise tulemusena saaks lisaks internetiteenuse pakkujate või vahendajate õigustele riivatud ka mitte ainult internetis intellektuaalomandi õiguste rikkujate õigused, kuid ka süütute teenusekasutajate õigused.¹⁵⁴ Euroopa Kohus nentis, et kõnealune filtreerimissüsteem võib riivata internetiteenuse kasutajate põhiõigust infovabadusele. Kuna ei eelotsust taotlenud liikmesriigi kohus ega autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste omaja ei olnud täpsustanud, kuidas kõnealune filtreerimissüsteem praktikas tehniliselt toimima peaks, saab Euroopa Kohtu otsusest välja lugeda ka umbesku filtreerimissüsteemi tehnilisesse kindlusesse.¹⁵⁵ Euroopa Kohus jõudis otsusele, et kõnealuseid direktiive tuleb tõlgendada viisil, et nendega on vastuolus *Scarlet*le kui internetiteenuse pakkujale tehtud ettekirjutus filtreerimissüsteemi installeerimiseks, mis filtreerib kogu tema teenuse raames toimuvat sidet; mida kohaldatakse kõigile teenusepakkuja klientidele, sealhulgas ka süütutele teenusekasutajatele; mis on ennetava loomuga; mille rakendamise kulud peab katma internetiteenuse pakkuja; mis pole ajaliselt piiratud; selleks, et kaitsta autoriõigusi internetis.¹⁵⁶ Kuigi nii *Promusicae* kui ka *Scarlet Extended* kaasused käsitlesid internetis autoriõiguse rikkumisest tulenevate põhiõiguste tasakaalustamist, oli neil kahel lahendil siiski ka palju erinevusi, mis võivad olla põhjuseks, miks *Scarlet Extended* kohtuasjas tehtud otsus on palju õigusselgem ja

---

¹⁵¹ Allgrove, B. Walden, I. Turning the tide on Intermediary Liability? *Computers & Law*, 2007, 18 (3), lk 10-11. Vt lisaks Rantou, *supra* nota 1, lk 10.

¹⁵² Rantou, *supra* nota, 1 lk 11.

¹⁵³ EKo 24.11.2011, C-70/10, *Scarlet Extended*, punkt 43.

¹⁵⁴ Ruse-Khan, *supra* nota 120, lk 6.

¹⁵⁵ Psychogiopoulou, E. Case Comment: Copyright enforcement, human rights protection and the responsibilities of internet service providers after *Scarlet*, *European Intellectual Property Review*, 2012, 8, lk 552-555, lk 554.

¹⁵⁶ EKo 24.11.2011, C-70/10, *Scarlet Extended*, punkt 55.

akadeemilist kui ka praktilisest seisukohast kasulikum. M. Rantou on enda 2012. aastal välja antud artiklis¹⁵⁷ välja toonud mõned erinevused nende kahe kaasuse vahel, mis võivad olla põhjuseks miks Euroopa Kohtu otsus Scarlet Extended kaasuses oli õigusselgem ja konkreetsem kui sellele eelnenud Promusicae lahend. Esitleks, käsitleti Scarlet Extendedi kaasuses pikaajalise lisakohustuse seadmist internetiteenuse pakkujale, samal ajal kui Promusicae lahend keskendus ainult ühest tsiviilvaidlusest tulenevale võimalikule lisakohustusele. Teiseks, Promusicae käsitles kindla hulga isikute (eraelupuutumatus ja andmekaitse) õiguste piiramist, samas kui Scarlet Extendedi kaasuses oleks internetiteenuse pakkujale lisakohustuse seadmisel paigaldatav filtreerimissüsteem puudutanud teadmata hulka inimesi (kõiki Scarlet Extendedi kliente). Kolmandaks, käsitles Scarlet Extended kohtulahend veel tekkimata põhiõiguste kollisiooni ärahoidmist, kui Promusicae lahendis üritati leida meetmeid, et juba tekkinud olukorda parandada.¹⁵⁸

Olgu siis kas nende kaasuste erinevustest tulenevalt või Euroopa Kohtu soovist olukorda õigusselgemaks muuta, Scarlet Extended kaasuses tehtud otsus tõi kaasa rohkem kasu, adresseerides tähtsamaid aspekte internetis autoriõiguste kaitseks sobilike meetmete kaalumisel ja andes selgemaid juhtnööre põhiõigustevahelise tasakaalu leidmiseks. Esiteks, kinnitas Euroopa Kohus, et Elektroonilise Kaubanduse kohta käiva direktiivi artikkel 15 on jätkuvalt asjakohane ja jätab internetiteenuse pakkujale alles tema neutraalse positsiooni. Lisaks sai taaskord kinnitatud (nagu varasemalt ka Promusicae kaasuses), et isikuandmete kaitse ja eraelu puutumatus on põhiõiguseks, mille piiramist ei käsitleta Euroopa Kohtu poolt kergekäeliselt ja seda ei tohiks teha ka liikmesriigid.¹⁵⁹ Täiendavalt nentis Euroopa Kohus, et liikmesriikide kohtute poolt rakendatavad meetmed internetis autoriõiguste kaitsmiseks võivad lisaks autoriõiguste lõpetamisele omada ka ennetavat funktsiooni.¹⁶⁰ Kõige olulisemaks Scarlet Extendedi otsuse juures võib pidada aga seda, et Euroopa Kohus kinnitas, et sobilike internetis autoriõiguseid kaitsvate

---

¹⁵⁷ Rantou, M. I, The growing tension between copyright and personal data protection on an online environment: The position of Internet Service Providers according to the European Court of Justice, *European Journal for Law and Technology*, 2012, 3 (2), lk 1-24.

¹⁵⁸ Rantou, *supra* nota 1, lk 10.

¹⁵⁹ Rantou, *supra* nota 1, lk 11. Vt lisaks Psychogiopoulou, *supra* nota 155, lk 553.

¹⁶⁰ *Scarlet v SABAM* [2012] E.C.D.R. 4 punkt 31. Vt lisaks EKo 12.07.2011, C-324/09, L'Oréal jt, punkt 131.

meetmete leidmiseks on oluline kohaldada proportsionaalsuse printsiipi ja selgitas „tasakaalu“ mõiste sisu alljärgnevalt¹⁶¹:

„Täpsemalt nähtub viidatud kohtuotsuse punktist 68, et liikmesriigi ametiasutused ja kohtud peavad autoriõiguse omajate kaitseks kehtestatud meetmete osas tagama õiglase tasakaalu selle õiguse kaitse ja nende meetmetega mõjutatud isikute põhiõiguste kaitse vahel. Seega peavad liikmesriigi ametiasutused ja kohtud põhikohtuasjas käsitletavate taoliste asjaolude korral eelkõige tagama õiglase tasakaalu autoriõiguse omajatele kuuluvate intellektuaalomandi õiguste kaitse ja internetiühenduse pakkujate taoliste ettevõtjatele harta artikli 16 alusel kuuluva ettevõtlusvabaduse kaitse vahel.“¹⁶²

Vaadates tagasi Euroopa Kohtu võimalikule laialdasemale vastumeelsusele kehtestada üldiseid kohustusi internetiteenuste pakkujatele autoriõiguste kaitse eesmärgil *Promusicae* kaasuses, võib öelda, et pärast *Scarlet Extendedi* kohtuotsuse jõustumist, pole enam mingit kahtlust, et Euroopa Kohus leiab, et internetiteenuste pakkujatele peaks jääma nende neutraalne positsioon¹⁶³ ning et Euroopa Kohus näitab seeläbi enda poolehoidu informatsiooni vaba liikumise osas internetis. Kuigi ei saa üldistada, et isikuandmete kaitse oleks ülemuslik autoriõiguste kaitse ees, paistab siiski, et Euroopa Kohus, kaalutledes erinevaid põhiõiguseid lähtudes proportsionaalsuse printsiibist, teeb otsuseid, mis pigem piiravad intellektuaalse omandiga seonduvaid õiguseid kui isikuandmete kaitset või teisi fundamentaalseid õiguseid Euroopa Liidu põhiõiguste harta raames. Tasakaalustades erinevaid õiguseid, Euroopa Kohus kaldub rohkem valima tõlgendusi, mis ei piira ja pigem kaitsevad üksikindiviidide õiguseid või mis jätavad direktiivide tõlgendused võimalikult üldiseks. Kuigi käesolevas kaasuses polnud tegu üksikindiviididega vaid suurema üldsusega, kelle isikuandmete kaitset kohaldatav filtreerimissüsteem oleks piiranud, leidis Euroopa Kohus siiski, et IP- aadressite töötlemine filtreerimissüsteemis piirab *Scarleti* klientide õigust isikuandmete kaitsele.¹⁶⁴ Siinkohal ei saa siiski teha üldistusi tulevaste internetis intellektuaalset omandit käsitlevate kohtulahendite tulemuse osas, kuna proportsionaalsuse printsiipi kasutades üritades tasakaalustada erinevaid fundamentaalseid õiguseid, võetakse alati arvesse

---

¹⁶¹ Fishman Afori, *supra* nota 99, lk 902.

¹⁶² EKo 24.11.2011, C-70/10, *Scarlet Extended*, punktid 45-46.

¹⁶³ Rantou, *supra* nota 1, lk 11.

¹⁶⁴ Rantou, *supra* nota 1, lk 12.

individuaalse kaasuse asjakohaseid fakte, mistõttu on üldistuste tegemine mõneti keeruline. Kuid lähtudes Euroopa Kohtu varasematest lahenditest, võib järeldada, et Euroopa Kohus pigem ei piira fundamentaalseid õiguseid, mis tulenevad Euroopa Liidu põhiõiguste hartast, eesmärgiga kaitsta intellektuaalomandiga kaasnevaid õiguseid. Teisest küljest leidis nii mõnigi akadeemik pärast Scarlet Extendedi lahendit, et kuna intellektuaalomandi õiguste näol on tegemist väga vastuoluliste seisukohtade ja probleemidega Euroopa Liidus, siis pole välistatud, et tulevikus teeb Euroopa Kohus kohtulahendeid, mis piiravad internetiteenuste pakkujate õiguseid, andes seeläbi absoluutse kindluse autoriõiguste omajatele.¹⁶⁵

Pärast Promusicae ja Scarlet Extended lahenditega tutvumist võib tunduda, et Euroopa Kohus on pigem tõrges kehtestama lisakohustusi infoühiskonna teenuse pakkujatele ja piirama internetikasutajate õiguseid. Kuigi tundub, et Euroopa Kohus on võtnud privaatsust ja ettevõtlusvabadust kaitseva lähenemise ning teeb järjest õiguselgemaid lahendeid, pole Euroopa Kohus siiani võtnud kindlat seisukohta ja annab lahendite osas siiski veel ebamääraseid ning mitte põhjapanevaid juhiseid. Sealjuures on Euroopa Kohus jätnud liikmesriikidele võimaluse siseriiklike seadustega, mis peavad olema kõigile kätte saadavad ja õiguselged, siiski internetiteenusepakkujatele lisakohustusi seada ning põhiõiguste ja vabaduste teostamist piirata vastavalt Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklile 52¹⁶⁶. Eelnimetatud artiklist tulenevalt peab selline piirangute seadmine järgima proportsionaalsuse põhimõtet ning olema vajalik ja vastama liidu eesmärkidele või kui on vaja kaitsta teiste isikute õiguseid ja vabadusi. Kui Promusicae lahendis nägi Euroopa Kohus ette, et liikmesriikide kohtud peaksid tagama õiglase tasakaalu erinevate osapoolte põhiõiguste vahel, siis Scarlet Extended lahendis selgitas Euroopa Kohus, mida õiglase tasakaalu all silmas pidada. Sellest hoolimata võib argumenteerida, et on tekkinud olukord, kus autoriõigus ja sellega kaasnevad õigused jäävad internetis üha rohkem kaitseta, nii kaitseks vajalike tehniliste lahenduste kui ka juriidiliste lahenduste puudulikkuse tõttu. Kuni aga Euroopa Liit ei paku välja efektiivset ja liidusiseselt ühtset lahendust internetis autoriõiguste rikkumise peatamiseks ja Euroopa Kohus ei anna omalt

---

¹⁶⁵ Rantou, *supra* nota 1, lk 12.

¹⁶⁶ Euroopa Liidu põhiõiguste harta, Euroopa Liidu Teataja, C326, 26.10.2012, lk 391-407, artikkel 52.

poolt täpseid juhtnööre, mida autoriõiguste omajad pikisilmi Euroopa Kohtult ootavad, jätkub ebaseaduslik kaitstud failide jagamine.¹⁶⁷

2.2.1. Proportsionaalsuse hindamine

Käesolevas kaasuses tuvastas Euroopa Kohus neli asjakohast põhiõigust, mida kõnealuse filtreerimissüsteemi tõttu võidi riivata. Esiteks tuvastas Euroopa Kohus autori põhiõiguste harta artikkel 17 lõikest 2 tuleneva intellektuaalomandi, mille hulka kuulub ka autoriõiguse, kaitse, kuid märkis, et tegemist pole absoluutse õigusega¹⁶⁸, vaid intellektuaalomandi kaitse peab olema tasakaalus teiste asjakohaste põhiõiguste kaitsega¹⁶⁹. Teiseks märkis Euroopa Kohus, et siseriikliku kohtu ettekirjutus filtreerimissüsteemi rakendamiseks, rikuks internetiteenuse pakkuja põhiõiguste harta artikkel 16 järgset ettevõtlusvabadust¹⁷⁰. Euroopa Kohus arutles, et kõnealune filtreerimissüsteem kohustab internetiteenuse pakkujat jälgima kogu tema võrgus toimuvad sidet ja seda piiramata aja jooksul. Sellest tulenevalt kaitseks filtreerimissüsteem mitte ainult olemasolevaid teoseid, vaid ka teoseid, mida luuakse tulevikus.¹⁷¹ Sellest tulenevalt jõudis Euroopa Kohus järeldusele, et siseriikliku kohtu ettekirjutus filtreerimissüsteemi rakendamiseks ei olnud vastavuses nõudega tagada põhiõiguste vahel õiglane tasakaal¹⁷². Lisaks identifitseeris Euroopa Kohus ka filtreerimissüsteemi mõju internetiteenuse kasutajatele ja leidis, et kuna filtreerimissüsteemiga töödeldakse kõigi Scarlet'i klientide isikuandmeid ning on oht, et filtreerimise tulemusena blokeeritakse ka õiguspärast sisu, riivaks selline ettekirjutus Scarlet'i klientide isikuandmete kaitset¹⁷³ ja teabevabadust¹⁷⁴. Seetõttu jõudis Euroopa Kohus järeldusele, et siseriiklik kohus oli ettekirjutust tehes jätnud täitmata nõude tagada õiglane tasakaal kollideerivate põhiõiguste vahel, mistõttu polnud kõnealuse filtreerimissüsteem sobilik meede eesmärgi saavutamiseks.

---

¹⁶⁷ Rantou, *supra* nota 1, lk 12-13.

¹⁶⁸ EKo 24.11.2011, C-70/10, Scarlet Extended, punkt 43.

¹⁶⁹ *Ibid*, punkt 44.

¹⁷⁰ *Ibid*, punkt 48.

¹⁷¹ *Ibid*, punkt 47.

¹⁷² *Ibid*, punkt 49.

¹⁷³ Euroopa Liidu põhiõiguste harta, Euroopa Liidu Teataja, C326, 26.10.2012, lk 391-407, artikkel 8.

¹⁷⁴ *Ibid*, artikkel 11.

Kuigi Euroopa Kohus ei jõudnud selle järelduseni sõna-sõnalt proportsionaalsuse printsiipi kasutades, võib märkida, et Euroopa Kohtu argumentatsioonis võib näha sarnasusi proportsionaalsuse printsiibi kitsama käsitlusega või kolmetasemelise testi viimase, meetme mõõdukust hindava osaga. Kuigi Euroopa Kohus ei argumenteerinud, kas kõnealuse filtreerimissüsteem oleks olnud sobilik ja vajalik meede intellektuaalomandi kaitse saavutamiseks, vastavalt kolmetasemelise proportsionaalsus testi esimesele kahele tasemele, saab järeldada, et Euroopa Kohus ei pidanud kohaldatavat meetet mõõdukaks, tulenevalt proportsionaalsuse printsiibi viimasest osast. Sellest tulenevalt võib järeldada, et kõnealune filtreerimissüsteem ei läbinud proportsionaalsuse testi. Kuigi on võimalik, et ettekirjutuses sätestatud filtreerimissüsteemiga oleks suudetud autoriõiguste rikkumisi internetis piirata, on vaieldav, kas tegemist oli vajaliku meetmega, kuid kindlasti mitte polnud tegemist mõõduka meetmega eesmärgi saavutamiseks.

2.3. Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (Sabam) versus Netlog NV

Lühidalt pärast Scarlet Extended lahendit tegi Euroopa Kohus veel teise otsuse sarnases kohtuasjas Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) versus Netlog NV¹⁷⁵, kus käsitleti internetis autoriõiguste rikkumisest tulenevat erinevate osapoolte kollideeruvate õiguste tasakaalustamist ja mis oli väga sarnane Scarlet Extendedi kaasusele.

Kaasuse asjaolud olid alljärgnevad: hagejaks oli autorite kollektiivse esindamise organisatsioon SABAM, mille näol oli tegemist muusikateoste autoreid, heliloojaid ja kirjastajaid esindava organisatsiooniga, mille ülesannete hulka kuulus muuhulgas ka kolmandatele isikutele esindatavate isikute teoste kasutamiseks loa andmine. Antud kaasuses oli kostjaks veebimajutusteenuse pakkuja Netlog NV (edaspidi „Netlog“), kellele kuulus interneti suhtlusportaal. Netlogis registreerunud kasutajad said luua endale isikliku profiili ja seda ise kujundada. Muuhulgas oli kasutajatel võimalus oma profiilis pidada päevikut, märkida enda huvialasid, lisada sõpru ning jagada isiklikke fotosid või videosid. Portaali kasutajatel oli võimalus omavahel suhelda ja teiste kasutajate profiile ning seal

---

¹⁷⁵ EKo 16.02.2012, C-360/10, SABAM.

avaldatud informatsiooni jälgida. Netlogis loodud profiilidele oli juurdepääs kõikjal maailmas, vaja oli ainult internetiühendust.¹⁷⁶

Kuna Netlogi kasutajatel oli võimalus enda profiilile laadida ka muusika- ja audiovisuaalteoseid, mida teised kasutajad said jälgida, ning muusika- ja audiovisuaalteoseid oli võimalus ka otse teiste kasutajatega jagada, pöördus SABAM 2009. aastal Netlogi poole, autoriõiguste rikkumise nõudega. Nimelt leidis SABAM, et Netlogi suhtlusportaal loob võimaluse kõigile enda kasutajatele enda profiili vahendusel teha avalikkusele (teistele kasutajatele) kättesaadavaks SABAM-i registrisse kuuluvaid autoriõigustega kaitstud teoseid, ilma selle eest tasu maksmata ning ilma SABAM-i sellekohas nõusolekut omamata. Seetõttu nõudis SABAM Netlogilt tasu maksmist SABAM-i registrisse kuuluvate teoste kasutamise eest ja tulevikus nende teoste mitte avalikuks tegemist. Kuna osapooled omavahel kokkuleppele ei jõudnud, esitas SABAM sama aasta juunis Netlogi vastu hagi, nõudes, et Netlog lõpetaks viivitamata SABAM-i registrisse kantud teoste ebaseaduslikult avalikkusele kättesaadavaks tegemise ning rakendaks meetmeid hoidumaks sellisest rikkumisest ka tulevikus. Selle kohustuse täitmata jätmise korral taotles SABAM Netlogile trahvi määramist suuruses 1000 eurot iga viivitatud päeva eest, mil SABAM-i registrisse kantud teosed olid Netlogi suhtlusportaali kaudu avalikkusele kättesaadavad. Netlog ei nõustunud SABAM-i nõuetega ja tõi välja enda vastuses hagi, et SABAM-i esitatud hagi rahuldamine näeks Netlogile ette üldise jälgimiskohustuse seadmist, mis kohustaks teda enda kulul ja ajalise piiranguta rakendama ennetavat filtreerimissüsteemi, mille läbi tuvastada faile, mille õigusi SABAM väidetavalt omab ning blokeerima nende failide vahetuse. Netlog tõi välja, et sellist filtreerimissüsteemi tuleks rakendada kõigi Netlogi klientide profiilidel ning sellega kaasneks suure tõenäosusega ka kohustus töödelda isikuandmeid. Lisaks märkis Netlog, et üldise jälgimiskohustuse seadmine on vastuolus siseriikliku seadusega, millega võeti üle Euroopa Liidu direktiivi 2000/31/EÜ artikli 15 lõige 1¹⁷⁷ .¹⁷⁸

Vastavatel asjaoludel peatas Belgia kohus menetluse ja soovis Euroopa Kohtult teada saada:

---

¹⁷⁶ *Ibim*, punktid 15-17.

¹⁷⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/31/EÜ, 8. juuni 2000, infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta), Euroopa Liidu Teataja L 178, 17.07.2000, lk 0001 – 0016, artikkel 15 lõige 1.

¹⁷⁸ EKo 16.02.2012, C-360/10, SABAM, punktid 18-24.

„Kas direktiivid 2001/29 ja 2004/48 koosmõjus direktiividega 95/46, 2000/31 ja 2002/58, kui neid tõlgendada eelkõige Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklitest 8 ja 10 lähtuvalt, võimaldavad liikmesriikidel lubada siseriiklikul kohtul, kelle poole on pöördutud sisulisi küsimusi lahendava menetluse raames ning sellise ainsa õigusnormi alusel, mis sätestab: „Ta [siseriiklik kohus] võib ka teha rikkumise lõpetamise korralduse vahendajale, kelle teenuseid kolmas isik kasutab autoriõiguse või sellega kaasneva õiguse rikkumiseks”, kohustada veebimajutusteenuse osutajat rakendama kõikide oma klientide puhul in abstracto ja ennetavalt enda kulul ning ajalise piiranguta süsteemi, mis filtreerib valdavalt tema serveritel talletatavatest andmetest eesmärgiga tuvastada selle hulgast failid, mis sisaldavad muusika-, kinematograafilisi või audiovisuaalteoseid, mille autoriõigusi SABAM väidab omavat, ning seejärel blokeerida selliste failide vahetamine?”¹⁷⁹

Teiste sõnadega soovis Belgia kohus teada, kas Euroopa Liidu seadused välistavad võimaluse liikmesriigi kohtul teha ettekirjutus veebiteenuse pakkujale nagu suhtlusportaali omanikule, mis paneb veebiteenuse pakkujale kohustuse installeerida filtreerimissüsteemi, mis jälgiks kõigi tema klientide poolt üles laetud andmeid, määramata ajaks ja omal kulul, et vältida tulevikus intellektuaalomandi õiguste rikkumisi.

Lahendi tegemisel järgis Euroopa Kohus suuresti varasemalt Scarlet Extendedi lahendis välja toodud argumentatsiooni. Tulenevalt Euroopa Kohtu varasemast praktikast ja vastavalt Infoühiskonna Direktiivi¹⁸⁰ artikkel 8 lõikele 3 ning direktiivi 2004/48/EÜ artiklile 11 kinnitas Euroopa Kohus, et intellektuaalomandi õiguste omanikel on võimalik liikmesriigi kohtu kaudu nõuda, et internetis infoühiskonna teenuse pakkujale (vahendajale), kelle teenuse kasutajad võivad tema teenuseid kasutades rikkuda intellektuaalomandi õiguseid, tehtaks ettekirjutus, et kohustada kõnealuseid vahendajaid võtma kasutusele vahendeid, et viivitamatult ja tõhusalt lõpetada nende teenuste abil intellektuaalomandiga seotud õiguste rikkumist. Lisaks tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et vahendajad peaksid ka tulevikus aitama ära hoida uute rikkumiste tekkimist¹⁸¹. Sellised

---

¹⁷⁹ *Ibim*, punkt 25.

¹⁸⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/29/EÜ, 22. mai 2001, autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas, lühemalt ka Infoühiskonna Direktiiv, Euroopa Liidu Teataja L 167, 22.06.2001, lk 0010 - 0019.

¹⁸¹ EKo 16.02.2012, C-360/10, SABAM, punktid 28-29. Vt lisaks EKo 24.11.2011, C-70/10, Scarlet Extended, punkt 31.

siseriiklikud normid tuleb määratleda siseriiklikes õigusaktides¹⁸² ja need peavad olema vastavuses direktiividest 2001/29/EÜ ja 2004/48/EÜ ettenähtud normide ja piirangutega ning vastama õiguse allikatele, millele need direktiivid viitavad^{183, 184}. Siinkohal jõudis Euroopa Kohus järeldusele, et liikmesriikides kehtestatud normid peavad olema vastavuses muuhulgas ka direktiivi 2000/31/EÜ artikli 15 lõikega 1, mis keelab vahendajast teenuseosutajale nagu veebimajutusteenuse osutajale Netlog üldise jälgimiskohustuse panemist, et hoida ära olukordi, kus tulevikus võib toimuda intellektuaalomandi õiguste rikkumine. Lisaks märkis Euroopa Kohus, et üldine jälgimiskohustus oleks lisaks ka vastuolus direktiivi 2004/48/EÜ artikliga 3¹⁸⁵, mis näeb ette nõuded liikmesriikide poolt seatud meetmetele, muuhulgas sätestades, et kohaldatavad meetmed peavad olema proportsionaalsed.¹⁸⁶ Kohus leidis, et vaidlusaluse filtreerimissüsteemi kohaldamine, kohustaks Netlogi aktiivselt jälgima tema juures talletatud kõiki faile ja seeläbi mõjutab see kõiki Netlogi kasutajaid. Sellise filtreerimissüsteemi näol oleks aga tegemist üldise jälgimiskohustusega, mis on vastuolus direktiivi 2000/31/EÜ artikli 15 lõikega 1.¹⁸⁷

Euroopa Kohus käsitles lisaks ka põhiõiguste kaitsest tulenevaid nõudeid. Euroopa Kohus nentis taaskord, et Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 17 lõikes 2 ette nähtud intellektuaalomandi õiguste kaitse pole puutumatu ega tagatud absoluutselt, vaid peab olema tasakaalus teiste põhiõiguste kaitsega.¹⁸⁸ Intellektuaalomandi õiguste kaitseks ettenähtud meetmed peavad olema proportsionaalsed nende eesmärgi saavutamises ja mitte ülemäära riivama nende meetmetega mõjutatud isikute põhiõiguseid. Näiteks Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 16 alusel ettevõtjatele ette nähtud

---

¹⁸² EKo 16.02.2012, C-360/10, SABAM, punkt 30. Vt lisaks EKo 24.11.2011, C-70/10, Scarlet Extended, punkt 32.

¹⁸³ EKo 16.02.2012, C-360/10, SABAM, punkt 31. Vt lisaks EKo 24.11.2011, C-70/10, Scarlet Extended, punkt 38.

¹⁸⁴ EKo 16.02.2012, C-360/10, SABAM, punktid 28-31.

¹⁸⁵ Directive 2004/48/EC of the European Parliament and of the European Council of 29 April 2004 on the enforcement of intellectual property right, OJ L 157, 30.04.2004, lk 45–86, artikkel 3.

¹⁸⁶ EKo 16.02.2012, C-360/10, SABAM, punktid 33-34.

¹⁸⁷ EKo 16.02.2012, C-360/10, SABAM punktid, 35-38. Vt lisaks Vt lisaks EKo 24.11.2011, C-70/10, Scarlet Extended, punktid 39-40.

¹⁸⁸ EKo 16.02.2012, C-360/10, SABAM, punktid 41-42. Vt lisaks EKo 29.01.2008, C-275/06, Promusicae, punktid 62–68; EKo 24.11.2011, C-70/10, Scarlet Extended, punkt 43.

ettevõtlusvabaduse kaitsega.¹⁸⁹ Otsustamaks, kas kõnealune filtreerimissüsteem on sobiv meede intellektuaalomandi õiguste kaitseks, leidis Euroopa Kohus, et:

„kohtu ettekirjutus rakendada vaidlusalust filtreerimissüsteemi seda, et autoriõiguse omajate huvides tuleb jälgida kõiki asjaomase veebimajutusteenuse osutaja juures talletatavaid andmeid või valdavat osa sellest, kusjuures jälgimine ei ole ajaliselt piiratud, hõlmab kõiki tulevikus toimuda võivaid rikkumisi ja tähendab seda, et kaitsta tuleb mitte üksnes olemasolevaid teoseid, vaid ka tulevaseid teoseid, mida ei ole selle süsteemi rakendamise hetkeks veel loodud. Seega tähendaks selline kohtu ettekirjutus veebimajutusteenuse osutaja ettevõtlusvabaduse ilmselget rikkumist, sest see kohustaks teda enda kulul rakendama keerukat, kulukat ja püsivat infotehnoloogilist süsteemi, mis on lisaks vastuolus tingimustega, mis on sätestatud direktiivi 2004/48 artikli 3 lõikes 1, mille kohaselt ei tohi intellektuaalomandi õiguste tagamise meetmed olla asjatult keerulised või kulukad“.¹⁹⁰

Teisisõnu järeldas Euroopa Kohus, et ettekirjutuse tegemine Netlogile keerulise ja kuluka filtreerimissüsteemi rakendamiseks ei seadnud tasakaalu Netlogi ja SABAM-i põhiõiguseid, vaid riivas ebaproportsionaalselt Netlogi ettevõtlusvabadust.

Lisaks leidis Euroopa Kohus, et kõnealuse filtreerimissüsteemi rakendamine mõjutaks ka Netlogi kasutajate põhiõiguseid, sealhulgas võib see rikkuda Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklist 8 tulenevat õigust isikuandmete kaitsele, sest filtreerida tuleks kõiki kasutajate poolt loodud profiilidega seonduvaid andmeid, ja sama õigusakti artiklist 11 tulenevat õigust sõna- ja teabevabadusele, sest selline süsteem lubaks Netlogil otsustada õigusvastase ja õiguspärase sisu vahel ning lisaks „asjaomane süsteem ei pruugi piisaval määral eristada õigusvastast sisu õiguspärasest, mistõttu süsteemi rakendamine võib tingida õiguspärase sisuga side blokeerimise“¹⁹¹. Lõpuks jõudis Euroopa Kohus järeldusele, et vaidlusaluse filtreerimissüsteemi rakendamine ei tagaks õiglast tasakaalu osapoolte kollideerivate õiguste vahel, mistõttu siseriikliku kohtu ettekirjutus kõnealuse filtreerimissüsteemi rakendamiseks Netlogi poolt on vastuolus direktiivides 2000/31/EÜ,

---

¹⁸⁹ EKo 16.02.2012, C-360/10, SABAM, punktid 43-44. Vt lisaks EKo 24.11.2011, C-70/10, Scarlet Extended, punkt 46.

¹⁹⁰ EKo 16.02.2012, C-360/10, SABAM, punktid 45-46.

¹⁹¹ *Ibim*, punkt 50.

2001/29/EÜ ja 2004/48/EÜ sätestatuga.¹⁹² Seda kuna filtreerimissüsteemi rakendamine nõuaks vahendajalt keeruka, kuluka ja määramata ajaks rakendatava arvutisüsteemi installeerimist enda kuludega; vahendajale ettekirjutuse tegemine filtreerimissüsteemi installeerimiseks ei tagaks osapoolte õiguste vahel õiglast tasakaalu, vaid riivaks suuresti Netlogi ettevõtlusvabadust; ning ettekirjutus ei mõjutaks ainult Netlogi ja tema põhiõiguseid vaid suure tõenäosusega ka Netlogi kasutajate fundamentaalseid õiguseid, nagu näiteks õigust info vabale kättesaadavusele ja isikuandmete kaitsele.¹⁹³

Kuigi Scarlet Extendedi ja SABAM-i kaasused jõudsid sarnase lahendini, võib argumenteerida, et tegelikkuses oleks Netlogil vastavaid andmeid olnud tehniliselt kergem filtreerida, kui Scarletil, sest Netlogi näol oli tegemist veebimajutuse teenuse pakkujaga, kes talletab informatsiooni enda serverites, mil Scarletil näol oli tegemist internetiteenuse pakkujaga, kes ei talleta teenusekasutajate poolt töödeldud informatsiooni vaid pelgalt edastab seda. Sellest hoolimata paneks filtreerimissüsteemi rakendamise ettekirjutuse tegemine Netlogile kui infoühiskonna teenuse osutajale ebaproportsionaalse koormise. Kui arvestada lisaks, et muuhulgas piiraks selline filtreerimissüsteem ka Netlogi kasutajate põhiõiguseid, poleks võimalik filtreerimissüsteemi rakendamisel väita, et intellektuaalomandi õiguste omajate ühelt poolt ning teiselt poolt Netlogi ja Netlogi kasutajate õiguste vahel valitseks tasakaal. Seetõttu polnud kõnealuse filtreerimissüsteemi näol tegemist sobiva meetmega intellektuaalomandi kaitseks.

SABAM-i lahendi näol oli tegemist suuresti eelmainitud kohtulahendi Scarlet Extendedi järgimisega ning tunnustamisega. Euroopa Kohtu poolt tehtud otsus SABAM-i kaasuses kinnitas juba varasemalt Scarlet Extended lahendist tehtud järeldusi, mille kohaselt intellektuaalomandi õiguste näol pole tegemist absoluutsete õigustega ja õiglase lahendini jõudmiseks peab Euroopa Kohus vajalikuks tasakaalustada erinevate osapoolte kollideeruvaid õiguseid. Muuhulgas rõhutas Euroopa Kohus taaskord isikuandmete kaitse ja teabevabaduse tähtsust. Autoriõiguste kaitseks kohaldatavad meetmed peavad olema õiglased ja proportsionaalsed ega tohi olla asjatult kulukad¹⁹⁴. Kuigi Euroopa Kohus ei andnud SABAM-i lahendis taaskord täpseid juhtnööre, kuidas erinevaid kollideeruvaid õiguseid tasakaalustada, märkis kohus taaskord, et erinevaid õiguseid tuleb tasakaalustada ja kasutuselevõetavad meetmed peavad olema proportsionaalsed. Euroopa Kohtu poolt

---

¹⁹² EKo 16.02.2012, C-360/10, SABAM, punktid 47-52.

¹⁹³ Prieto, *supra* nota 50, lk 219.

¹⁹⁴ EKo 16.02.2012, C-360/10, SABAM, punkt 34.

pakutud arutelust võis järeldada, et üldise filtreerimissüsteemi rakendamine käesolevas kaasuses poleks proportsionaalne meede eesmärgi saavutamiseks, milleks on intellektuaalomandi õiguste kaitse internetis.

2.3.1. Proportsionaalsuse hindamine

Nagu eelpool mainitud, oli SABAM-i kaasuses Euroopa Kohtu poolt pakutud argumentatsioon väga sarnane eelnevalt Scarlet Extendedis tehtud otsusele. Euroopa kohus tõi sarnaselt välja autoriõiguste omaja omandiõiguse põhiõiguste harta artikkel 17¹⁹⁵ alusel. Lisaks jõudis sarnaselt Scarlet Extendedis toodud argumentatsioonile Euroopa Kohus järeldusele, et kõnealune filtreerimissüsteem piiraks Netlogi ettevõtlusvabadust¹⁹⁶, „sest see kohustaks teda enda kulul rakendama keerukat, kulukat ja püsivat infotehnoloogilist süsteemi“¹⁹⁷. Peale selle riivaks selline filtreerimissüsteem Netlogi kasutajate õigust isikuandmete kaitsele¹⁹⁸, sest „tuleks filtreerida, süstemaatiliselt analüüsida ja töödelda kõiki suhtlusportaalis selle kasutajate poolt loodud profiilidega seonduvaid andmeid“¹⁹⁹. Kuna asjaomane filtreerimissüsteem ei pruugi eristada õigusvastast sisu õigusparasest, võib sellise süsteemi rakendamine piirata ka teabevabadust²⁰⁰. Kõike eelmainitud arvesse võttes, jõudis kohus järeldusele, et siseriikliku kohtu poolt Netlogile tehtava ettekirjutuse puhul, millega rakendada kõnealust filtreerimissüsteemi, jätaks siseriiklik õigusorgan täitmata nõude tagada õiglane tasakaal kollideeruvate põhiõiguste vahel.²⁰¹

Kuigi sarnaselt Scarlet Extendedi lahendile ei teinud Euroopa Kohus ka käesolevas kaasuses läbi kolmetasemelist proportsionaalsuse testi otsuseni jõudmiseks, saab taaskord väita, et Euroopa Kohtu argumentatsioonist on võimalik näha sarnasusi proportsionaalsuse printsiibi viimase, mõõdukust käsitleva etapiga. Taaskord leidis Euroopa Kohus, et kõnealune filtreerimissüsteem polnud mõõdukas meede intellektuaalse omandi kaitseks.

---

¹⁹⁵ Euroopa Liidu põhiõiguste harta, Euroopa Liidu Teataja, C326, 26.10.2012, lk 391-407, artikkel 17 lõige 2.

¹⁹⁶ *Ibid*, artikkel 16.

¹⁹⁷ EKo 16.02.2012, C-360/10, SABAM, punkt 46.

¹⁹⁸ Euroopa Liidu põhiõiguste harta, Euroopa Liidu Teataja, C326, 26.10.2012, lk 391-407, artikkel 8.

¹⁹⁹ EKo 16.02.2012, C-360/10, SABAM, punkt 49.

²⁰⁰ Euroopa Liidu põhiõiguste harta, Euroopa Liidu Teataja, C326, 26.10.2012, lk 391-407, artikkel 11.

²⁰¹ EKo 16.02.2012, C-360/10, SABAM, punkt 51.

Scarlet Extendedi kaasusest tuleneva analoogia põhjal, võib võita, et asjakohane filtreerimissüsteem ei läbinud proportsionaalsuse testi.

2.4. UPC Telekabel Wien GmbH versus Constantin Film Verleih GmbH ja Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH

Autoriõiguste kaitse eesmärgil lisameetmete kohandamist ja kollideeruvaid õiguseid käsitleti Euroopa Kohtu poolt ka UPC Telekabel Wien GmbH versus Constantin Film Verleih GmbH ja Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH²⁰² kaasuses.

Kaasuse asjaolud olid alljärgnevad: Constantin Film Verleih GmbH (edaspidi Constantin Film) ja Wega Filmproduktionsgesellschaft mbH (edaspidi Wega) olid kaks filmitootmisega tegelevat Saksa äriühingut. UPC Telekabel Wien GmbH (edaspidi UPC Telekabel) oli Austrias internetiteenuse pakkuja. Constantin Film ja Wega tuvastasid veebilehekülge kino.to, kus nende toodetud ja autoriõigustega kaitstud filme pakuti ilma Constantin Film ja Wega nõusolekuta vaatamiseks või allalaadimiseks. Seetõttu pöördusid nad Austria kohtu poole, et viimane teeks UPC Telekabelile ettekirjutuse siseriikliku õiguse alusel, millega UPC Telekabelit kohustataks rakendama meetmeid, et blokeerida oma klientide juurdepääs veebilehele kino.to. Austria autoriõiguse seaduse Urheberrechtsgesetz-Novelle (edaspidi „UrhG”)²⁰³ paragrahv 18a lõige 1 alusel on autoril teose avalikkusele kättesaadavaks tegemise ainuõigus kaabel- või kaablita sidevahendite kaudu. Kui autori ainuõigust on rikutud, on autoril õigus esitada nõue ebaseadusliku tegevuse lõpetamiseks või hoidumiseks.²⁰⁴ Sama seadus näeb ette, et kui isik, kes on eelnimetatud autori ainuõigust enda teos avalikkusele kättesaadavaks teha rikkunud või võib selle rikkumise toime panna, on kasutanud selleks infoühiskonna teenuse vahendaja teenuseid, võib autor nõude ebaseadusliku tegevuse lõpetamiseks või hoidumiseks esitada ka infoteenuse vahendaja vastu.²⁰⁵ Austria kohus tegi vastava määruse, mille tulemusena tuli internetiteenuse pakkujal UPC Telekabelil blokeerida enda klientide ligipääs kõnealusele veebileheküljele, blokeerides selle veebilehe domeeninime, kõnealusel hetkel

---

²⁰² EKo 27.03.2014, C-314/12, UPC Telekabel Wien.

²⁰³ Urheberrechtsgesetz-Novelle 2003, *BGBI.* I, 32/2003.

²⁰⁴ *Ibid.*, § 81 lõige 1.

²⁰⁵ *Ibid.*, § 81 lõige 1a.

kasutusel oleva IP-aadressi ja lisaks, mis tahes muu UPC Telekabelile teadaoleva (või tulevikus teatavaks saava) IP-aadressi.²⁰⁶ Eelmainitud meetmete näol on tegemist küll kergelt mööda pääsetavate takistustega, mida nentis ka Austria kohus, kuid siiski kohtu arvates tõhusate meetoditega veebilehele ligipääsu keelamiseks või vähemalt raskendamiseks.²⁰⁷ UPC Telekabel esitas esimese astme määruse peale apellatsioonkaebuse. Enne apellatsioonikohtu määruse tegemist, lõpetas vaidlusalune veebileht oma tegevuse.²⁰⁸ Apellatsioonikohus leidis sarnaselt esimese astme kohtule, et UPC Telekabeli näol on tegemist vahendajaga, kelle teenuseid on kasutatud autoriõigustega kaasnevate õiguste rikkumiseks. Seepärast oli Constantin Filmil ja Wegal õigus nõuda kohtult UPC Telekabelile ettekirjutuse tegemist. Apellatsioonikohus muutis aga esimese astme kohtu määrust osaliselt ning leidis erinevalt esimese astme kohtust, et UPC Telekabelile võib panna kohustuse keelata oma klientidele juurdepääs vaidlusalusele veebileheküljele, kuid UPC Telekabelile peab jääma õigus valida iseseisvalt, milliseid meetmeid ta ettenähtud tulemuse saavutamiseks rakendab.²⁰⁹

Apellatsioonikohtu otsuse peale esitas UPC Telekabel kassatsioonkaebuse, tuues välja kaks olulisemat põhjendust. Esiteks väitis UPC Telekabel, et tema pakutavaid teenuseid ei saa kasutada Infoühiskonna direktiivi²¹⁰ artikli 8 lõike 3 tähenduses autoriõiguse või sellega kaasnevate õiguste rikkumiseks, kuna tal puudusid vaidlusaluse veebilehekülje haldajatega ärisuhted ning puuduvad tõendid, et tema kliendid oleksid tegutsenud ebaseaduslikult. Lisaks tõi UPC Telekabel välja, et kõikidest võimalikest blokeerimismeetmetest saab tehniliselt mööda pääseda, mistõttu ei täidaks blokeerimismeede ettenähtud eesmärki, ja selliste keeruliste meetmete rakendamine oleks UPC Telekabelile kulukas.²¹¹

Siinkohal peatas liikmesriigi kohus menetluse ja esitas Euroopa Kohtule neli eelotsuse küsimust. Esimese küsimusena soovis siseriiklik kohus teada, „kas direktiivi 2001/29 artikli 8 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et isik, kes teeb kaitstavaid objekte autoriõiguse

---

²⁰⁶ EKo 27.03.2014, C-314/12, UPC Telekabel Wien, punktid 11-12.

²⁰⁷ Angelopoulos, C. Are blocking injunctions against ISPs allowed in Europe? Copyright enforcement in the post-Telekabel EU legal landscape. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 2014. www.jiplp.oxfordjournals.org/content/early/2014/08/12/jiplp.jpu136 (10.10.2015), lk 5.

²⁰⁸ EKo 27.03.2014, C-314/12, UPC Telekabel Wien, punkt 13.

²⁰⁹ *Ibid*, punkt 14.

²¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/29/EÜ, 22. mai 2001, autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas, lühemalt ka Infoühiskonna Direktiiv, Euroopa Liidu Teataja L 167, 22.06.2001, lk 0010 - 0019.

²¹¹ EKo 27.03.2014, C-314/12, UPC Telekabel Wien, punktid 15-16.

valdaja nõusolekuta veebilehel üldsusele kättesaadavaks direktiivi artikli 3 lõike 2 tähenduses, kasutab sellise isiku teenuseid, kes pakub internetiühendust kaitstavaid objekte kasutavatele isikutele ning keda tuleb pidada vahendajaks direktiivi 2001/29 artikli 8 lõike 3 tähenduses²¹². Antud kaasuses oli selge, et tegemist on autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste rikkumisega, sest autoriõigustega kaitstavad objektid olid veebileheküljel tehtud ilma õiguste omajate nõusolekuta kättesaadavaks kogu üldsusele. Direktiivi 2001/29/EÜ artikli 8 lõige 3 näeb selleks puhuks ette võimaluse õiguste valdajatel taotleda kohtu ettekirjutust vahendajatele, kelle teenuseid kolmas isik kasutab nende õiguste rikkumiseks²¹³. Kuna Euroopa Kohus leidis lähtudes Infoühiskonna direktiivi põhjendusest 59, et direktiivi artikli 8 lõike 3 tähenduses viitab „vahendaja“ „mis tahes isikule, kes võrgu kaudu pakub kaitstavat teost või muud kaitstavat objekti, millega seotud õigusi on rikkunud kolmas isik“²¹⁴, tegi Euroopa Kohus järelduse, et UPC Telekabeli näol oli antud kaasuses tegemist vahendajaga, kelle teenuseid kasutatakse autoriõiguse või sellega kaasnevate õiguste rikkumiseks Infoühiskonna Direktiivi artikkel 8 lõike 3 tähenduses, sest internetiteenuse pakkujana võimaldades internetile juurdepääsu teeb ta võimalikuks enda klientidele juurdepääsu kaitstavatele objektidele, mille on internetis üldsusele kättesaadavaks teinud kolmas isik.²¹⁵ UPC Telekabeli esitatud vastuväite osas, et UPC Telekabelil puudub igasugune lepinguline seos vaidlusaluse veebilehekülje haldajaga, märkis Euroopa Kohus, et mitte ühegi direktiivi 2001/29/EÜ sätte (sealhulgas ka mitte artikli 8 lõike 3) sõnastusest ei ilmne nõutavat seost, et autoriõigust või sellega kaasnevaid õiguseid rikkuva isiku ja vahendaja vahel peaks olema eriline suhe.²¹⁶ Lisaks nentis Euroopa Kohus, et puudub vajadus tõendada, et UPC Telekabeli kliendid oleksid vaidlusaluse veebilehe kaudu ebaseaduslikult kasutanud kaitstavaid objekte. Nimelt arutles Euroopa Kohus, et direktiivi 2001/29/EÜ järgi on nõutav, et direktiivi järgimiseks kohaldatavate meetmetega taotletakse lisaks eesmärgile teha lõpp autoriõiguste või sellega kaasnevate õiguste rikkumistele, lisaks ka eesmärki

---

²¹² *Ibid*, punkt 23.

²¹³ *Ibid*, punkt 27. Vt lisaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/29/EÜ, 22. mai 2001, autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas, lühemalt ka Infoühiskonna Direktiiv, Euroopa Liidu Teataja L 167, 22.06.2001, lk 0010 – 0019, preambuli punkt 59.

²¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/29/EÜ, 22. mai 2001, autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas, lühemalt ka Infoühiskonna Direktiiv, Euroopa Liidu Teataja L 167, 22.06.2001, lk 0010 – 0019, preambuli punkt 59.

²¹⁵ EKo 27.03.2014, C-314/12, UPC Telekabel Wien, punktid 25-31. Vt lisaks EKo 19.02.2009, C-557/07, LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten.

²¹⁶ EKo 27.03.2014, C-314/12, UPC Telekabel Wien, punkt 35.

neid rikkumisi tulevikus ära hoida.²¹⁷ Seetõttu, kuna siseriiklikul tasandil kohaldatavad meetmed on ka ennetavat laadi, puudub vajadus tõestada, et UPC Telekabeli kliendid oleksid vaidlusaluse veebilehe kaudu autoriõigust või sellega kaasnevaid õiguseid rikkunud.²¹⁸ Seega leidis Euroopa Kohus vastuseks esimesele eelotsuse küsimusele, et „direktiivi 2001/29 artikli 8 lõiget 3 [tuleb] tõlgendada nii, et isik, kes teeb kaitstavaid objekte autoriõiguse valdaja nõusolekuta veebilehel üldsusele kättesaadavaks direktiivi artikli 3 lõike 2 tähenduses, kasutab sellise isiku teenuseid, kes pakub internetiühendust kaitstavaid objekte kasutavatele isikutele ning keda tuleb pidada vahendajaks direktiivi 2001/29 artikli 8 lõike 3 tähenduses“²¹⁹.

Teisena soovis siseriiklik kohus vastust saada küsimusele, kas reprodutseerimine isiklikuks tarbeks ja reprodutseerimine, mis on vajalik siirdamiseks või toimub juhuslikult, on lubatavad vaid siis, kui reprodutseeritav teos on reprodutseeritud, levitatud või üldsusele kättesaadavaks tehtud seaduslikult.²²⁰ Kuna aga vastust eelkohtu esimesele küsimusele oli jaatav ehk Euroopa Kohus leidis, et direktiivi 2001/29/EÜ artikli 8 lõikele 3 vastavalt tuleb internetiteenuse pakkujale teha ettekirjutus, leidis Euroopa Kohus, et teisele eelotsuse küsimusele pole vaja vastata.²²¹

Kolmanda eelotsuse küsimusega soovis Austria kassatsioonikohus välja selgitada:

„kas liidu õigusega ja eeskätt nõudega kaaluda asjassepuutuvate isikute põhiõigusi on kooskõlas see, kui ühenduse pakkujal väga üldises sõnastuses (ehk konkreetseid meetmeid ette kirjutamata) keelatakse võimaldada oma klientidele juurdepääsu veebilehele, mille kogu sisu või sellest olulise osa üldsusele kättesaadavaks tegemiseks ei ole õiguste valdaja nõusolekut andnud, kui ühenduse pakkuja saab selle keelu rikkumise eest määratavat rahatrahvi vältida, kui ta tõendab, et ta on võtnud kõik jõukohased meetmed?“²²²

Euroopa Kohus märkis taaskord, et tulenevalt direktiivi 2001/29/EÜ põhjendusest 59, tuleb ettekirjutuste tingimused ja viisid kindlaks määrata siseriiklikus õiguses. Sellised normid ja nende kohaldamine peavad aga olema kooskõlas direktiivist 2001/29/EÜ

---

²¹⁷ *Ibid*, punkt 37. Vt lisaks EKo 24.11.2011, C-70/10, Scarlet Extended, punkt 31; EKo 16.02.2012, C-360/10, SABAM, punkt 29.

²¹⁸ EKo 27.03.2014, C-314/12, UPC Telekabel Wien, punkt 39.

²¹⁹ *Ibid*, punkt 40.

²²⁰ *Ibid*, punkt 17.

²²¹ *Ibid*, punkt 41.

²²² *Ibid*, punkt 17.

tulenevate piirangutega ja nende õiguse allikatega.²²³ Euroopa Kohus kinnitas taas Promusicae kaasuses tehtud otsust, et põhiõiguste kollisiooni korral on liikmesriigid direktiivi ülevõtmisel kohustatud jälgima, et nad tugineksid direktiivi niisugusele tõlgendamisele, mis võimaldab tagada õige tasakaalu kohaldatavate põhiõiguste vahel.²²⁴ Direktiivi ülevõtmise meetmete rakendamise korral peavad liikmesriigid jälgima, et nad ei tugineks direktiivi sellisele tõlgendusele, mis läheb vastuollu kõnealuste põhiõigustega või muude liidu õiguse põhimõtetega nagu näiteks proportsionaalsuse põhimõttega.²²⁵ Siinkohal asus Euroopa Kohus uurima käesolevas kaasuses vastanduvaid põhiõiguseid: Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 17 lõike 2 alusel intellektuaalomandi õiguse alla kuuluvad autoriõigus ja sellega kaasnevad õigused; harta artiklist 16 tulenev ettevõtlusvabadus; ja harta artikliga 11 tagatud teabevabadus.²²⁶ Kohus nentis, et ettekirjutuse tegemine blokeerimismeetme rakendamiseks, piirab internetiteenus pakkuja ehk UPC Telekabeli ettevõtlusvabadust piirates UPC Telekabeli ressursside vaba kasutamist kohustades internetiteenuse pakkujat võtma kasutusele meetmeid, mis võivad osutada internetiteenuse pakkujale kulukaks, mõjutada märkimisväärselt tema tegevuse korraldust või nõuda keerulisi tehnilisi lahendusi.²²⁷ Sellest hoolimata jätab kõnealune ettekirjutus konkreetsete meetmete kindlaksmääramise soovitava tulemuse saavutamiseks internetiteenuse pakkuja otsustada. See annab internetiteenuse pakkujale võimaluse kaaluda ja otsustada meetme(te) kasuks, mis sobivad kõige paremini tema võimete ja ressurssidega. Lisaks võimaldab niisugune ettekirjutus vabaneda vastutusest autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste omajate ees, kui internetiteenuse pakkuja tõendab, et ta on rakendanud kõiki talle jõukohaseid meetmeid, mille rakendamist võis temalt soovitud tulemuse saavutamiseks oodata.²²⁸ Meetmete valimisel peab internetiteenuse pakkuja võtma arvesse ka internetikasutajate õigust teabevabadusele. Euroopa Kohus märkis, et rakendatavad meetmed peavad rangelt teenima eesmärki lõpetada autoriõiguse või sellega kaasnevate õiguste rikkumine, ilma seeläbi riivamata internetikasutajate õiguseid, kes kasutavad internetiteenuse pakkuja poolt pakutavaid teenuseid legaalsele teabele

---

²²³ *Ibid*, punktid 43-44. Vt lisaks; EKo 24.11.2011, C-70/10, Scarlet Extended, punkt 33; EKo 16.02.2012, C-360/10, SABAM.

²²⁴ EKo 27.03.2014, C-314/12, UPC Telekabel Wien, punkt 46. Vt lisaks Angelopolous, *supra* nota 207, lk 5.

²²⁵ EKo 27.03.2014, C-314/12, UPC Telekabel Wien, punkt 46. Vt lisaks EKo 29.01.2008, C-275/06, Promusicae, punkt 68.

²²⁶ EKo 27.03.2014, C-314/12, UPC Telekabel Wien, punkt 47.

²²⁷ *Ibid*, punktid 48 ja 50.

²²⁸ *Ibid*, punktid 52-54.

juurdepääse saamiseks.²²⁹ Euroopa Kohus aga ei laskunud detailsesse analüüsi, et selgitada internetikasutajate riivatavaid õiguseid, vaid jättis internetikasutajate õiguste eest vastutamise internetiteenuse pakkuja õlgadele.²³⁰ Pöörates tähelepanu intellektuaalomandi õigusele, kinnitas Euroopa Kohus taaskord, et Euroopa Liidu harta artikli 17 lõikest 2 ei tulene, et intellektuaalomandi õiguse näol oleks tegemiseks absoluutse õigusega²³¹. Lisaks märkis Euroopa Kohus, et kõnealuse ettekirjutuse täitmine ei pruugi tagada Constantin Filmi ja Wega intellektuaalomandi õiguse rikkumise lõppu. Esiteks ei pruugi UPC Telekabelile jõukohased olevad meetmed teenida soovitud tulemust. Teiseks, kuna internet ja tehnika areneb väga kiiresti, pole välistatud, et ühtegi tehnilist meetet intellektuaalomandi õiguste rikkumisele täieliku lõpu tegemiseks pole olemas ja kõigist praktikas teostatavatest meetmetest on võimalus mööda pääseda. Teisest küljest peavad kohaldatavad meetmed aga ettekirjutuse täitmiseks olema piisavalt tõhusad, et tagada intellektuaalomandi õiguste kaitse. Kuna tulenevalt Euroopa Liidu inimõiguste harta artikli 17 lõike 2 alusel pole intellektuaalomandi õiguste näol tegemist absoluutse ja puutumatu õigusega, ei pea kohaldatavad meetmed täielikult takistama autoriõiguste rikkumist.²³² Sellest tulenevalt leidis Euroopa Kohus, et rakendatavad meetmed ei pea olema võimelised täielikult internetis autoriõiguste rikkumisi lõpetama, vaid peavad vähemalt muutma keerulisemaks või takistama kaitstavate objektide lubamatut kasutamist ja seeläbi heidutama internetikasutajaid autoriõigusega kaitstud teoseid ebaseaduslikult kasutama.²³³ Seega, vastuseks kolmandale eelotsuse küsimusele leidis Euroopa Kohus, et Euroopa Liidu õiguses sätestatud põhiõiguseid tuleb tõlgendada viisil, et nendega ei oleks vastuolus, kui kohtu ettekirjutusega keelatakse internetiühenduse pakkujal võimaldada enda klientidele ligipääsu veebilehele, mille kaudu on võimalik rikkuda intellektuaalomandi õiguseid. Kuid seda ainult juhul, kui internetiteenuse pakkujal on õigus ise jõukohased meetmed valida ja ettekirjutuses pole täpsustatud milliseid meetmeid internetiteenuse pakkuja peab kasutusele võtma ning jõukohaste meetmete rakendamisel on internetiteenuse pakkujal võimalik ettekirjutuse rikkumisel rahatrahvi vältida. Seda tingimusel, kui kohaldatavad meetmed ei võta internetikasutajatelt tarbetult võimalust kättesaadavale teabele seaduslikult juurde pääseda ning takistavad või vähemalt muudavad

---

²²⁹ *Ibid*, punkt 56.

²³⁰ Angelopoulos, *supra* nota 207, lk 5.

²³¹ Vt lisaks EKo 24.11.2011, C-70/10, Scarlet Extended, punkt 43.

²³² Angelopoulos, *supra* nota 207, lk 5.

²³³ EKo 27.03.2014, C-314/12, UPC Telekabel Wien, punktid 58-63.

keerulisemaks kaitstavate objektide lubamatu kasutamise.²³⁴ Teiste sõnadega, siseriiklikud kohtud võivad teha internetiteenuse pakkujatele ettekirjutusi lisameetmete rakendamiseks autoriõiguste kaitse eesmärgil, kui internetiteenuse pakkujal on võimalus vältida vastutust, tõestades, et ta on rakendanud kõiki jõukohaseid meetmeid eesmärgi saavutamiseks, ja need meetmed ei piira internetikasutajate õiguseid samal ajal takistades või muutes raskemaks ning heidutades internetikasutajaid intellektuaalomandi õiguseid rikkumast.²³⁵ Seega jõudis Euroopa Kohus järeldusele, et blokeerimismeetme rakendamiseks ettekirjutuse tegemine UPC Telekabelile on vastavuses Euroopa Liidu õigusaktidega ning andes internetiteenuse pakkujale võimaluse valida endale jõukohane meede, ka proportsionaalne meede soovitud tulemuse saavutamiseks. Kohus leidis, et kuna UPC Telekabel võib ise valida jõukohase meetme internetilehekülje blokeerimiseks, saab ta arvesse võtta enda ressursse ja ärilisi vajadusi ning teha otsuse kõige sobilikuma meetme kasuks lähtudes enda ärielistest huvidest. Kohus leidis, et UPC Telekabel ei pea tegema väljakannatamatuid ohverdusi soovitud tulemuse saavutamiseks, kuna piisab vaid jõukohaste meetmete rakendamisest, et pääseda vastutusest.²³⁶

Neljanda eelkohtu küsimusega soovis siseriiklik kohus teada saada, kas liidu õigusega on kooskõlas internetiteenuse pakkujale ettekirjutuse tegemine konkreetsete meetmete rakendamiseks, et raskendada klientide juurdepääse veebilehele, mille sisu on tehtud ebaseaduslikult kättesaadavaks, kui kõnealused meetmed nõuavad suuri jõupingutusi ning neist on võimalik mööda hiilida ilma eriliste tehniliste teadmistega.²³⁷ Tulenevalt kolmanda küsimuse vastusest leidis Euroopa Kohus, et viimasele eelotsuse küsimusele pole vaja vastata.²³⁸

Erinevalt eelpool käsitletud lahenditest, leidis Euroopa Kohus, käesolevas lahendis, et lisakohustuse andmine internetiteenuse pakkujatele võib olla proportsionaalne meede internetis intellektuaalomandi õiguste kaitseks. Kuigi Euroopa Kohus leidis, et internetiteenuse pakkujale lisakohustuse panemine internetilehekülje blokeerimiseks on tasakaalus eesmärgiga kaitsta autoriõigused internetis, jättis kohus otsustamise, milline on sobivaim meede eesmärgi saavutamiseks puhtalt vahendajate õlgadele. Käesolevast

---

²³⁴ *Ibid*, punkt 64.

²³⁵ Angelopoulos, *supra* nota 207, lk 6.

²³⁶ EKo 27.03.2014, C-314/12, UPC Telekabel Wien, punkt 64. Vt lisaks Angelopoulos, *supra* nota 207, lk 5.

²³⁷ EKo 27.03.2014, C-314/12, UPC Telekabel Wien, punkt 17.

²³⁸ *Ibid*, punkt 65.

lahendist nähtub, et Euroopa Kohus näeb ette, et vahendaja peab hoolt kandma, et sobiliku meetme valimisel võtaks ta arvesse nii autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste omajate kui ka internetikasutajate huve, andmata seejuures mitte mingeid juhiseid, milliste meetmetega Euroopa Kohtu poolt ette nähtud tulemus saavutada.²³⁹

Ühest küljest võib käesolevas kohtuasjas tehtud lahendit lugeda selgeks jätkuks Scarlet Extended ja SABAM-i lahenditele. Mõlemas neis leiti, et üldine filtreerimismeetme kasutamine ei ole kooskõlas Euroopa Liidu õigusega, kuid märgiti, et konkreetset ettekirjutused, mis on tehtud vahendajatele intellektuaalomandi õiguste kaitse eesmärgil, on kooskõlas liidu õigusaktidega, kuni nad ebaproportsionaalselt ei riiva internetikasutajate õiguseid.²⁴⁰ Seega tõi UPC Telekabeli lahend selgust, et kuigi üldise jälgimiskohustuse panemine internetiteenuse pakkujatele ei ole kooskõlas Euroopa Liidu õigusega ja on tihti ebaproportsionaalne meede soovitud tulemuse saavutamiseks, siis kui tegemist on konkreetse keeluga võimaldada ligipääsu ühele veebileheküljele, siis Euroopa Kohus on valmis panema lisakohustusi kolmandatele osapooltele, et kaitsta autoriõigust ja sellega kaasnevaid õiguseid internetis. Seejuures ka piirates internetikasutajate põhiõiguseid. Seejuures võttis Euroopa Kohus ka arvesse olemasolevate tehniliste vahenditega eesmärgi saavutamise võimalikkust, lubades infoühiskonna teenuse pakkujal kohaldada meetmeid, mis kas või osaliselt hoiavad ära või takistavad internetis autoriõiguste rikkumist.²⁴¹

Teisest küljest võib taaskord olla tegu Euroopa Kohtu poolt ebaselgete juhiste andmisega. Euroopa Kohus pani internetiteenuse pakkujatele kohustuse leida sobiv meede autoriõiguste kaitseks internetis, aga ei andnud endiselt konkreetseid juhtnööre internetiteenuse pakkujatele selliste meetmete valikuks. Sellise lisakohustuse seadmine internetiteenuse pakkujale võib olla õigustatud, arvestades, et selline teenuse pakkuja on parimal positsioonil, et teada ja rakendada endale teada olevaid tehnilisi võimalusi. Sellest hoolimata, pole tegu aga lihtsa ülesandega, sest sellise tehnilise meetme kasutuselevõtmine veebilehtede blokeerimiseks peab saavutama eesmärgi seejuures erinevate osapoolte põhiõiguseid tasakaalus hoides.²⁴² Ilma Euroopa Kohtu selgete juhtnöörideta puudub aga internetiteenuse pakkujatel igasugune võimalus teada, mis

---

²³⁹ Angelopoulos, *supra* nota 207, lk 7.

²⁴⁰ Angelopoulos, *supra* nota 207, lk 7.

²⁴¹ Fangfei Wang, F. Site-blocking Orders in the EU: Justifications and Feasibility, lk 10 -11. www.iip.ntut.edu.tw/ezfiles/109/1109/img/2036/NTUTJournal-2014-v3i2-12-Chiang.pdf (03.04.2017).

²⁴² *Ibid*, lk 1.

meetmed on Euroopa Kohtu ja ka siseriiklike kohtute poolt sobilikud internetis autoriõiguste kaitseks, seeläbi ebaproportsionaalselt riivamata kolmandate osapoolte nagu internetikasutajate õiguseid.²⁴³ Euroopa Kohus üritas leida igas lahendis õiglast tasakaalu kollideerivate õiguste vahel ning rõhutas, et meetmed, mis võetakse kasutusele intellektuaalomandi kaitsmise eesmärgil peavad olema muuhulgas vastavuses ka proportsionaalsuse printsiibiga. Kui Scarlet Extendedi ja SABAM-i lahendites nentis Euroopa Kohus, et siseriiklikud õigusorganid peaksid kohaldama proportsionaalsuse printsiipi sobiliku internetis autoriõiguste kaitseva meetme valikul, siis pärast UPC Telekabeli lahendit aga on tekkinud olukord, kus internetiteenuse pakkuja peab leidma sobiva meetme internetis autoriõiguste kaitseks, ilma omamata mingisuguseid juhiseid kuidas seda teha. Internetilehekülgede blokeerimiseks on erinevad viisid, mille igaühe puhul esineb erinevaid puuduseid. Kergemini ja vähem kulukamaid lahendusi kasutades pole meetmed nii efektiivseid ja neist on kerge kõrvale hoiduda. Efektiivsemate ja karmimate meetmete puhul on aga suurem risk niiöelda üleblokeerida ehk lisaks õigusvastasele sisule blokeerida ka õiguspärasest informatsiooni.²⁴⁴ Juhul kui internetiteenuse pakkuja poolt kasutusele võetud meede või meetmed ei vasta siseriiklike õigusasutuste hinnangul tema jaoks jõukohasele ja vajalikule standardile, vastutab internetiteenuse pakkuja ja peab maksma trahvi.

Vaadates siinkohal käesolevat kaasust UPC Telekabeli lahendis, siis esimese astme Austria kohus leidis domeeninime kustutamise ja IP-aadressi blokeerimise olevat sobilikuks meetmeks soovitud tulemuse saavutamiseks. UPC Telekabel aga sellega ei nõustunud, leides, et tegemist on ebaproportsionaalsete meetmetega. Juba see näitab, et siinkohal oleks vajalik kindlate juhiste olemasolu, et saada aru, mida osapooltelt oodatakse. Ka kohtujurist enda esitatud ettepanekus UPC Telekabeli kaasuse osas leiab, et UPC Telekabelile pandud kohustus blokeerida ligipääs veebileheküljele, ilma igasuguste lisa juhtnöörideta, pole tasakaalus teiste osapoolte huvidega:

„Ka internetiühenduse pakkuja olukorra käsitus näitab, et viidatud menetluslik võimalus ei taga põhiõiguste tasakaalu. Internetiühenduse pakkuja peab taluma enda suhtes ettekirjutuse tegemist, millest ei nähtu, milliseid meetmeid ta võtma peab. Kui ta otsustab oma klientide teabevabaduse huvides vähem intensiivse

---

²⁴³ Angelopoulos, *supra* nota 207, lk 8.

²⁴⁴ Fangfei Wang, *supra* nota 241, lk 2.

blokeerimismeetme kasuks, tuleb tal karta sunnivahendi määramist täitemenetluses. Kui ta otsustab intensiivsema blokeerimismeetme kasuks, tuleb tal karta konflikti oma klientidega. Viide sellele, et internetiühenduse pakkuja saab ennast kaitsta täitemenetluses, ei muuda dilemmat, mille ees ta seisab. Teose autor saab küll õigusega viidata sellele, et esineb oht, et veebilehe kaudu rikutakse massiliselt tema õigusi. Internetiühenduse pakkuja ei ole siiski sellistel juhtudel nagu käesolev seotud autoriõigust rikkuva veebilehe haldajatega ja ta ise ei ole autoriõigust rikkunud. Selles mõttes ei saa kõnealuse meetme puhul rääkida õiglasest tasakaalust asjaosaliste õiguste vahel.²⁴⁵

Praeguses olukorras tundub, et infoühiskonna teenuse pakkujad peavad valima kahe halva vahel: kas rakendada keerulisi ja koormavaid blokeerimismeetmeid ja seeläbi piirata nii enda kui ka internetikasutajate õiguseid, või mitte täita kohtu poolt tehtud ettekirjutust seades internetikasutajate õigused esikohale ning seeläbi mitte kohaldada vajalikke blokeerimismeetmeid. Viimasel juhul riskiks infoühiskonna teenuste pakkujad trahviga. Euroopa Kohtu hinnang, et käesolevas kaasuses võib puududa praktiline meede, mis suudaks takistada autoriõiguste rikkumise lõplikult ning sobilikuks võib osutuda ka meede, mis takistab või teeb keerulisemaks autoriõiguse või sellega kaasnevate õiguste rikkumise, tundub siinkohal vihjavat, et olukorras, kus on valida meetmete vahel, mis pakuvad suuremat kaitset autoriõigusele ja sellega kaasnevatele õigustele ja meetmete vahel, mis pole nii efektiivsed, kuid riivavad vähem internetikasutajate õiguseid, siis eelistada tuleks viimaseid meetmeid.²⁴⁶

2.4.1. Proportsionaalsuse hindamine

Käesolevas kaasuses märkis Euroopa Kohus, et kõnealune ettekirjutus „vastandab omavahel peamiselt esiteks autoriõiguse ja sellega kaasnevad õigused, mis kuuluvad intellektuaalomandi õiguse alla ja mis on seega kaitstud harta artikli 17 lõike 2 kohaselt, teiseks ettevõtlusvabaduse, mis on harta artiklist 16 tulenevalt ettevõtjatel nagu internetiühenduse pakkujad, ning kolmandaks internetikasutajate teabevabaduse, mille

---

²⁴⁵ Kohtujuristi ettepanek, 26.11.2013, C-314/12, UPC Telekabel Wien, artikkel 89.

²⁴⁶ Angelopolous, *supra* nota 207, lk 8.

kaitse on tagatud harta artikliga 11²⁴⁷. Sarnaselt Scarlet Extended ja SABAM-i kaasustes leitule, leidis Euroopa Kohus ja käesoleva kaasuse juures, et kõnealuse blokeerimismeetme rakendamine, piiraks internetiteenuse pakkuja ettevõtlusvabadust, kuna see piirab ettevõtja õigust enda ressursse vabalt käsutada, vastutuse piires, mida ta kannab ainult iseenda tegude eest.²⁴⁸ Euroopa Kohus aga ei käsitlenud internetiteenuse kasutajate õiguseid, vaid nentis, et internetiteenuse pakkuja peab sobilike meetmete valikul arvestamata internetikasutajate põhiõigustega.²⁴⁹

Kuigi Euroopa Kohus tõi välja käesolevas kaasuses vastanduvad põhiõiguseid, ei kaalunud ta neid vastanduvaid huvisid ega üritanud leida tasakaalu nende vahel. Küll aga võib lahendist juba näha selgemini eristuvat proportsionaalsuse testi. Euroopa Kohus seletas, et sobilike meetmete valimisel, mis arvestavad ka internetikasutajate põhiõigustega:

„peavad internetiühenduse pakkuja võetavad meetmed olema rangelt eesmärgipärased selles tähenduses, et need peavad teenima eesmärki teha lõpp autoriõiguse või sellega kaasneva õiguse rikkumisele, mille on toime pannud kolmas isik, ilma et riivataks nende internetikasutajate õigusi, kes kasutavad selle pakkuja teenuseid teabele seaduslikult juurdepääsemiseks. Vastasel juhul oleks pakkuja poolt kasutajate teabevabadusse sekkumine taotletava eesmärgi seisukohast põhjendamatu.“²⁵⁰

Sarnaselt proportsionaalsuse printsiibi esimesele osale, pidas Euroopa Kohus vajalikuks välja selgitada meetme sobilikkuse eesmärgi saavutamiseks. Lisaks pidas Euroopa Kohus oluliseks märkida, et meetmetega peab olema võimalik saavutada eesmärki ilma kasutajate teabevabadust piiramata, millest tulenevalt tuleb hinnata meetme valiku puhul proportsionaalsuse printsiibi teisest ja kolmandast osast tulenevalt meetme vajalikkust ja mõõdukust.

Teisest küljest tasub märkimist, et kuigi Euroopa Kohus tõi välja, et meetmed peavad olema „rangelt eesmärgipärased“ ja nad peavad teenima eesmärki autoriõiguse rikkumisele lõpp teha, ei pea nad aga olema suutelised autoriõiguste rikkumisi täielikult lõpetama, vaid olema suutelised takistama või keerulisemaks muuta autoriõiguste

---

²⁴⁷ EKo 27.03.2014, C-314/12, UPC Telekabel Wien, punkt 47.

²⁴⁸ *Ibid*, punktid 48-50.

²⁴⁹ *Ibid*, punkt 55.

²⁵⁰ *Ibid*, 56.

rikkumise internetis.²⁵¹ Siinkohal on vaieldav, kas selline käsitus läbiks ka proportsionaalsuse testi. Arvestades, et meetmega saavutada soovitatav eesmärk on siiski autoriõiguste rikkumise täielik lõpetamine, on küsitav, kas autoriõiguste rikkumise pelgalt keerulisemaks tegemine langeb sama eesmärgi alla või tuleks järeldada, et kõnealune blokeerimismeede pole siiski sobiv meede eesmärgi saavutamiseks.

---

²⁵¹ *Ibid*, punkt 63.

Kokkuvõte

Käesoleva magistritöö eesmärgiks oli analüüsida peamiselt Euroopa Kohtu asjakohast kohtupraktikat ning seeläbi välja selgitada, millisel määral kohaldab Euroopa Kohus proportsionaalsuse printsiipi internetis autoriõiguste omajate õigusi käsitlevate lahendite tegemisel ning milliseid juhiseid annab Euroopa Kohus liikmesriikidele proportsionaalsuse hindamiseks ja proportsionaalsuse printsiibi sisustamiseks, analüüsides proportsionaalsuse printsiibi kohaldamist tasakaalu leidmisel infoühiskonna teenuse pakkujate ettevõtlusvabaduse, autoriõiguse omajate õiguste ning kolmandate osapoolte õiguste vahel, võttes arvesse ka osapoolte teisi fundamentaalseid õiguseid. Magistritöö jagati kaheks peatükiks, millest esimene oli pigem teoreetiline ja avas asjakohaseid käsitletavaid norme, ning teine keskendus nelja asjakohase Euroopa Kohtu lahendi analüüsile, et välja selgitada kas ja kuidas kohaldab Euroopa Kohus proportsionaalsuse printsiipi internetis autoriõiguseid käsitlevate lahendite tegemisel.

Autoriõiguse rikkumine internetis on väga päevakajaline probleem. Kuna autoriõigust rikutakse internetis igapäevaselt, soovivad autoriõiguste omajad enda õiguseid kaitsta. Üheks viisiks autoriõiguseid internetis kaitsta on siseriiklike normidega sätestatud ettekirjutuse tegemine infoühiskonna teenuse pakkujale autoriõiguste rikkumise piiramiseks. Sellise lisakoormise seadmisega tekib aga erinevate isikute põhiõiguste kollisioon. Ühelt poolt autoriõiguse omaja õigused ja teiselt poolt infoühiskonna teenuse pakkuja ja kasutajate õigused. Euroopa õigusest tulenevalt on üheks võimaluseks, et leida kohane meede sellises olukorras, mis lisaks saavutab ka õiglase tasakaalu piiratavate põhiõiguste vahel, kohaldada proportsionaalsuse printsiipi.

Proportsionaalsuse printsiibi näol on tegemist ühe Euroopa õiguse üldpõhimõttega, mis on eelkõige arenenud läbi kohtupraktika. Proportsionaalsuse printsiipi teatakse nii kitsas kui ka laias tähendus. Viimane näeb ette proportsionaalsuse kolmetasemelist testi, mille kohaselt peavad rakendatavad meetmed olema: 1) sobilikud eesmärgi saavutamiseks; 2) vajalikud; ja 3) mõõdukad, mis tähendab, et kohaldatavad meetmed ei tohi olla ebaproportsionaalsed, võttes arvesse nende meetmete poolt põhjustatud piiranguid. Eelmainitud testi kolmandat punkti käsitletakse kui proportsionaalsuse printsiibi kitsamat tähendust.

Euroopa Liidu autoriõiguseid ja autoriõigusega kaasnevaid õiguseid käsitleva seadusandluse moodustavad peamiselt kümme direktiivi. Lisaks on Euroopa Liit ja tema liikmesriigid ühinenud mitmete rahvusvaheliste lepingutega, et tagada esiteks üleliiduline ja ka ülemaailmaline ühtne süsteem. Erinevates liikmesriikides on ka riigisiselt erinevad regulatsioonid. Kuigi Euroopa Liidu direktiividega püütakse liidusisest normistikku ühtsustada, on internetis autoriõiguseid reguleerivad õigusaktid Euroopa Liidu tasandil üldiselt sõnastatud. Seda eelkõige, et neid oleks võimalik kohaldada erinevates olukordades, erinevates liikmesriikides, kus võib olla kehtivad erinevad autoriõigusi käsitlevad normid. Seega on üldiselt sõnastatud norme kergem kohaldada erinevate olukordadega, kuna üldiselt sõnastatud normid jätavad suurema kaalutluspädevuse liikmesriikide vastavatele asutustele, kes neid norme rakendavad. Samasugune üldistuste tegemine tundub olevat ka Euroopa Kohtu eesmärk.

Töös analüüsiti nelja Euroopa Kohtu lahendit, kus käsitleti internetis intellektuaalomandi, ja eelkõige autoriõiguse kaitse eesmärgil infoühiskonna teenuse pakkujatele ettekirjutuste tegemist lisameetmete rakendamiseks, mis aga piirasid nii infoühiskonna teenuse pakkuja kui ka kasutajate Euroopa Liidu põhiõiguste harta alusel ettenähtud fundamentaalseid õiguseid.

Esimeseks analüüsitavaks kaasuseks oli *Promusicae* kaasus, kus Euroopa Kohus käsitles olukorda, kus internetiteenuse pakkujale taotleti ettekirjutuse tegemist, et viimane edastaks tsiviilmenetluse jaoks andmeid isikute kohta, kes on tema teenust kasutades autoriõiguseid internetis rikkunud. Euroopa Kohus nentis antud lahendis, et ükski asjakohane direktiiv ei viita sellele, et liikmesriigid peaksid sellise ettekirjutuse tegemist võimaldama. Kuigi Euroopa Kohus tuvastas ka sellise meetmega riivatavad põhiõigused, ei kasutanud Euroopa Kohus proportsionaalsuse printsiipi lahendini jõudmisel, vaid nentis, et antud kontekstis on sobiliku meetme proportsionaalsuse hindamine liikmesriigi õigusorganite pädevuses. Kuigi Euroopa Kohus kinnitas antud kaasuses proportsionaalsuse printsiibi olulisust meetmete sobivuse hindamisel, ei andnud ta mingeid juhtnööre, kuidas siseriiklikud kohtud peaksid proportsionaalsuse printsiipi sisustama antud kontekstis. Euroopa Kohus jättes sisutamata proportsionaalsuse printsiibi mõiste *Promusicae* otsuses ja andes ainult üldiseid juhtnööre liikmesriikidele otsuste tegemiseks, jättis mulje, nagu Euroopa Kohus ei tahaks panna paika kindlad alustalasisid internetis autoriõiguste kaitsmiseks.

Järgmisena analüüsiti Scarlet Extended ja SABAM-i kaasuseid, mis olid nii enda faktide poolest kui ka Euroopa Kohtu tehtud lahendi poolest sarnased. Mõlemas kaasuses leidis Euroopa Kohus, et filtreerimissüsteem, mis töötleb kõigi infoühiskonna teenuse pakkuja klientide isikuandeid piiramata ajal, pole sobilik meede internetis autoriõiguste kaitse eesmärgil, sest antud meetmega ei saa tagada õiglast tasakaalu ühelt poolt autoriõiguste omajate ja teiselt poolt infoühiskonna teenuse pakkujate ja kasutajate põhiõiguste vahel. Kuigi Euroopa Kohus ei järginud kummagi lahendini jõudmisel sõna-sõnalt proportsionaalsuse printsiipi, saab Euroopa Kohtu argumentatsioonist tuua välja sarnasusi proportsionaalsuse printsiibi kitsama tähenduse kohaldamisega, mille järgi tuleb hinnata kas meede on mõõdukas vahend eesmärgi saavutamiseks, võttes arvesse meetmega piiratavaid õiguseid. Mõlema kaasuse puhul võis järeldada, et tegemist polnud mõõduka meetmega.

Viimasena analüüsiti UPC Telekabel kaasust, mille lahendis leidis Euroopa Kohus, et internetiteenuse pakkujale ettekirjutuse tegemine blokeerimissüsteemi rakendamiseks, on sobilik meede internetis autoriõiguste kaitseks, kui internetiteenuse pakkuja saab ise valida endale sobiliku ja jõukohase meetme rakendamise. Seda hoolimata sellest, et selline blokeerimissüsteem piirab internetiteenuse pakkuja ettevõtlusvabadust. Lisaks kinnitas Euroopa Kohus, et sobilik meede ei pea ilmingimata suutma lõpetada kogu autoriõiguste rikkumine internetis, vaid võib ka pelgalt selle keerulisemaks muuta. UPC Telekabeli kaasus oli neljast käsitletavast kaasusest ainuke, kus Euroopa Kohus hindas meedet, mis pani internetiteenuse pakkujale lisakohustuse sobilikuks, seda küll teatud tingimustel. Lisaks võib kõnealuselt lahendist kõige selgemini näha proportsionaalsuse testi. Nimelt sarnaselt proportsionaalsuse printsiibi esimesele osale, pidas Euroopa Kohus vajalikuks välja selgitada meetme sobilikkuse eesmärgi saavutamiseks. Veel enam pidas Euroopa Kohus oluliseks märkida, et meetmetega peab olema võimalik saavutada eesmärki ilma kasutajate teabevabadust piiramata, millest tulenevalt tuleb hinnata meetme valiku puhul proportsionaalsuse printsiibi teisest ja kolmandast osast tulenevalt meetme vajalikkust ja mõõdukust.

Esimesest kolmest käsitletud kohtulahendis võis jääda mulje, et Euroopa Kohus on häälestatud vastumeelselt lisakohustuste määramiseks infoühiskonna teenuse pakkujatele autoriõiguste kaitse eesmärgil. Euroopa Kohus pigem piiras autoriõiguste omajate õiguseid ning seeläbi jättis puutumata infoühiskonna teenuste pakkujate

ettevõtlusvabaduse ja kasutajate teabevabaduse ja õiguse isikuandmete kaitseks. UPC Telekabeli kaasuses tehtud lahend aga viitab sellele, et Euroopa Kohus ei jäta alati autoriõiguseid kaitseta ja on valmis infoühiskonna teenuste pakkujale lisakohustusi seadma, isegi kui need piiravad viimase ettevõtlusvabadust. Siinkohal peab aga infoühiskonna teenuse pakkujale jääma õigus enda jaoks jõukohane meede valida.

Euroopa Kohus ei sätestanud üheski eelmainitud lahendis täpselt, milline on õiglase tasakaal kollideerivate õiguste vahel, ega andnud täpseid juhtnööre liikmesriigi kohtutele, kuidas sellist tasakaalu saavutada. Kohus ei analüüsinud erinevaid meetmeid, et saavutada internetis autoriõiguse ja sellega seotud õiguste rikkumise lõpetamine. Siinkohal oleks võinud Euroopa Kohus selgelt kohaldada proportsionaalsuse printsiipi konkreetsete meetmete testimiseks ja liikmesriikide kohtutele selgemate juhiste andmiseks. On võimalik, et selgete juhtnööride andmine Euroopa Kohtu poolt oleks kasulik kõigile osapooltele ja vähendaks segadust tulevikus. Kuigi Euroopa Komisjon töötab praegu Digital Single Market projekti kallal, et saavutada üleeuroopaline ühine digitaliseeritud turg, siis ehk oleks kasulik, kui ka Euroopa Kohus annaks selgeid ja üheselt mõistetavaid juhtnööre, et tagada internetis autoriõiguste kaitse ühtsus. Pärast UPC Telekabel lahendit on jäetud internetiteenuse pakkujatele ainult võimalus arvata, mida Euroopa Kohus peab sobilikuks meetmeks internetis autoriõiguste kaitseks. Seejuures peavad internetiteenuse pakkujad tegema ära õigusorgani töö ja leidma sobiliku meetme, tasakaalustades enda, intellektuaalomandi õiguste omajate ja internetikasutajate fundamentaalseid õiguseid, ilma kindlaid juhiseid omamata. Asja teeb internetiteenuse pakkujate jaoks veel keerulisemaks olukord, et internetiteenuse pakkuja rakendatud meetmeid hindavad liikmesriikide sisesed õigusasutused. Seega, kui internetiteenuse pakkuja poolt kasutusele võetud meede ei vasta siseriikliku õigusasutuse poolt oodatavale meetmele, võib internetiteenuse pakkujat lisaks oodata veel trahvi. Siinkohal jääb Euroopa Kohtul märkamata, et ilma kindlate juhtnöörideta puudub internetiteenuse pakkujatel igasugune võimalus teada, mis on antud kontekstis jõukohane ja sobilik meede internetis autoriõiguste kaitsmiseks, seejuures riivamata internetikasutajate õiguseid.

Eelnevast tulenevalt ei leidnud kinnitust töö hüpotees, et internetis autoriõiguste omajate õiguste kollisiooni korral infoühiskonna teenuse pakkujate ja/või infoühiskonna teenuse kasutajate põhiõigustega, ei piira Euroopa Kohus, kohaldades proportsionaalsuse printsiipi vastanduvate õiguste vahelise tasakaalu leidmiseks, infoühiskonna teenuse

pakkujate või kasutajate õiguseid, et kaitsta autoriõiguseid. Neljast kaasusest kolmes leidis küll Euroopa Kohus, et infoühiskonna teenuse pakkujatele ei peaks lisakohustusi seadma autoriõiguste kaitse eesmärgil internetis, kuid kõige uuemast, UPC Telekabeli kaasusest nähtus Euroopa Kohtu valmisolek ka ettevõtlusvabaduse riive korral internetiteenuse pakkujale lisakohustus seada. Seetõttu ei saa teha üheseid järeldusi Euroopa Kohtu hoiakute kohta. Lisaks sellele, kuigi kõigis neljas käsitletud lahendis nentis Euroopa Kohus põhiõiguste õiglase tasakaalustamise olulisust ja proportsionaalsuse printsiibi vajalikkust sobiliku meetme valikul liikmesriigi tasandil, siis mitte üheski käsitletud kaasusest ei kohaldanud Euroopa Kohus proportsionaalsuse printsiibi kolmetasemelist testi lahendini jõudmiseks. Sellest hoolimata võis märgata sarnasusi Euroopa Kohtu argumentatsioonis proportsionaalsuse printsiibi kitsama tähendusega. Seepärast võib lõputöös analüüsitud Euroopa Kohtu lahendite põhjal järeldada, et Euroopa Kohus ei kasuta põhiõiguste kollisiooni korral internetis autoriõiguseid käsitlevate lahendite tegemisel proportsionaalsuse printsiibi laia tähendus, kuid võib viidata pigem kitsamale tähendusele proportsionaalsuse printsiibi sisustamiseks ja tasakaalustab erinevate osapoolte huve, ilma minemata sügavuti arutellu meetme sobivuse ja vajalikkuse osas.

Application of the Principle of Proportionality in Court Judgements Concerning Online Copyright

Abstract

Increased pressure from copyright holders to protect copyright online, has made legislators to apply stricter measures to achieve the goal. This however, may cause a conflict of fundamental rights. In order to protect copyright online, legislators may find it necessary to impose additional obligations on information society service providers, thus restricting their right to conduct business. On the other hand, if copyright holders' rights would not be protected, their right to property as well as the right to have their interests protected, would be restricted. Further to previously mentioned rights, third parties, such as information society service users, right to free speech, right to data protection, right to privacy, right to freedom of information etc, may be infringed.

On the basis of the European Union legislation, the application of the principle of proportionality is necessary to strike a fair balance between these conflicting rights.

The current thesis aims to determine, to what extent does the European Court of Justice apply the principle of proportionality in cases concerning online copyright, and what guidelines does the European Court of Justice provide to Member States regarding the application of the principle of proportionality, by analysing mainly relevant European Court of Justice judgements. This will be done by analysing the application of the principle of proportionality to strike a fair balance between information society service providers' right to conduct business, copyright owners right to have their interest defended and third parties' relevant rights, and also by considering any other fundamental rights the parties might have.

On the basis of the aim of this thesis, a following hypothesis is raised: When online copyright owners' rights conflict with information society service providers' and/or information society service users' rights, the European Court of Justice, when trying to strike a fair balance between the conflicting rights, by applying the principle of proportionality, does not restrict information society service providers' or users' rights in order to protect copyright law online.

To give a better insight into the matter, in the first part of the thesis, possibly conflicting interest, different stages of the proportionality principle, and relevant legislation regarding the possibilities of additional obligations applicable to information society service providers under European Union law are discussed. In the second part of the thesis, an analysis based on mainly relevant judgements of the European Court of Justice is undertaken. Therefore, the second part of the thesis is an analysis on practical cases of the European Court of Justice on the application of the principle of proportionality, to determine whether and to what extent does the principle of proportionality help to find a fair balance between conflicting rights in cases concerning online copyright protection. In this thesis, relevant European Court of Justice judgements will be considered, as well as the legislation, journal articles and other relevant information from the European Union and its the Member States.

In conclusion, it was determined that the hypothesis is not proven. In three out of four judgements considered in this thesis, the European Court of Justice did not find it appropriate to impose additional obligations on information society service providers to protect copyright online. However, in the latest judgement made by the European Court of Justice relating to online copyright infringement, the European Court of Justice showed its willingness to impose obligations on the information society service providers even when these obligations restricted the information service providers right to conduct business. As such, it is not possible to draw a single conclusion on the matter. Furthermore, while in all four of the considered judgements, the European Court of Justice emphasised the importance of striking a fair balance between conflicting fundamental rights and the necessity of the principle of proportionality to find a suitable measure to protect online copyrights within Member States, in none of these cases did the European Court of Justice apply the three stage proportionality test to reach its decisions. Nevertheless, one could see similarities between the European Court of Justice argumentation in these judgements and the narrower interpretation of the principle of proportionality. Based on the European Court of Justice decisions considered in this thesis, it can be concluded that the European Court of Justice does not apply the broad interpretation of the principle of proportionality to strike a fair balance between conflicting fundamental rights in cases concerning online copyright, but may refer to the narrower interpretation of this principle, without going in depth to consider whether the measure is suitable and necessary.

Kasutatud allikate loetelu

Raamatud:

1. Craig, P., de Burca, G. EU Law: Text, Cases, and Materials, New York, Oxford University Press 2011.
2. Sterling, J.A.L. World Copyright Law, Sweet and Maxwell, 2008.
3. Stokes, S. Digital Copyright: Law and Practice. Oxford ja Portland, Hart Publishing 2014.
4. Wade, W., Forsyth, C. Administrative Law. Oxford, Oxford University Press 2004, 9. väljaanne.

Artiklid:

5. Allgrove, B. Walden, I. Turning the tide on Intermediary Liability?" Computers & Law, 2007, 18 (3).
6. Angelopoulos, C. Are blocking injunctions against ISPs allowed in Europe? Copyright enforcement in the post-Telekabel EU legal landscape. Journal of Intellectual Property Law & Practice, 2014. <http://jiplp.oxfordjournals.org/content/early/2014/08/12/jiplp.jpu136> (10.10.2015).
7. Arnold, R. Website-blocking injunctions: the question of legislative basis. European Intellectual Property Review, 2015, 37 (10), lk 623-630.
8. Bridy, A. Graduated Response American Style: Six Strikes Measured against Five Norms. Fordham Intellectual Property, Media & Entertainment Law Journal, 2012-2013, 23, lk 1-67.
9. Coudert, F., Werkers, E. In the Aftermath of the Promusicae Case: How to Strike the Balance. International Journal of Law and Information Technology, 2010, 18, lk 50-71.
10. De Silva, S., Weedon, F. The Digital Economy Act 2010: past, present and a future "in limbo". Computer and Telecommunications Law Review, 2011, 17 (3), lk. 55-62.

11. Derclaye, E. The Court of Justice copyright case law: quo vadis? *European Intellectual Property Review*, 2014, 36 (11), lk 716-723.
12. Dreier, T. Role of the ECJ for the Development of Copyright in the European Communities, The Part II. *Journal of the Copyright Society of the U.S.A.*, 2006-2007, 54, lk 183-230.
13. Emiliou, N. *The Principle of Proportionality in European Law. A Comparative Study*. London: Kluwer Law, 1996.
14. Fishman Afori, O. Proportionality: a new mega standard in European copyright law. *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 2014, 45 (8), lk 889-914.
15. Geiger, C., jt. Limitations and exceptions as key elements of the legal framework for copyright in the European Union: opinion of the European Copyright Society on the CJEU ruling in Case C-201/13 Deckmyn. *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 2015, 46 (1), lk 93-101.
16. Ghosh, Y. Sinha, M. K. Jurisprudential Analysis of the Rights of the Users in Copyrighted Works. *Copyright Law in the Digital World: Challenges and Opportunities*, 2017, lk 61-98.
17. Griffiths, J. Constitutionalising or harmonising?: the court of justice, the right to property and European copyright law. *European Law Review*, 2013, 38 (65), lk 65-78.
18. Gärtner, A., Jauch, A. GEMA v RapidShare: German Federal Supreme Court extends monitoring obligations for online file hosting providers. *European Intellectual Property Review*, 2014, 36 (3), lk 197-200.
19. Hanley, J. L. ISP Liability and Safe Harbor Provisions: Implications of Evolving International Law for the Approach Set Out in *Viacom v. YouTube*. *Journal of International Business and Law*, 2012, 11 (1), artikkel nr 9.
20. Hurts, A. Data privacy and intermediary liability: striking a balance between privacy, reputation, innovation and freedom of expression. *Entertainment Law Review*, 2015, 26 (6), lk 187-195.
21. Husovec, M., Peguera, M. Much ado about little - privately litigated internet disconnection injunctions. *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 2015, 46 (1), lk 10-37.

22. Jents, L. Autoriõiguse piirangute roll ja tähendus tänapäeva ühiskonnas. *Juridica*, 2012, 7, lk 499-509.
23. Keyder, V. Introductory Note to the European Court of Justice: *Scarlet Extended SA v. Societe Belges des Auteurs, Compositeurs, et Editeurs SCRL (SABAM)*. *International Legal Materials*, 2012, 51, lk 382-392.
24. Kulk, S. Filtering for copyright enforcement in Europe after the Sabam cases. *European Intellectual Property Review*, 2012, 34 (11), lk 791-795.
25. Kuner, C. Data Protection and Rights Protection on the Internet: The *Promusicae* Judgment of the European Court of Justice. *European Intellectual Property Review*. 2008, 30 (5), 199-202.
26. Leistner, M. Copyright Law in the EC: Status Quo, Recent Case Law and Policy Perspectives. *Common Market Law Review*, 2009, 46, 847-884.
27. Morris, P.S. Pirates of the Internet, at Intellectual Property's End with Torrents and challenges for choice of law, *International Journal of Law & Information Technology*. 2009, 17 (3), 282-303.
28. Nolte, G. General Principles of German and European Administrative Law – A Comparison in Historical Perspective. *The Modern Law Review*, 1994 (57), lk 191-212.
29. Nordemann, J. B. Internet Copyright Infringement: Remedies against Intermediaries - The European Perspective on Host and Access Providers. *Journal of the Copyright Society of the USA*, 2011-2012, 59, lk 773-802.
30. O'Sullivan, K. T. Enforcing copyright online: internet service provider obligations and the European Charter. *European Intellectual Property Review*, 2014, 36 (9), lk 577-583.
31. Pisuke, H. Autoriõiguse seaduse eesmärk ja ülesanded, *Juridica*, 2012, 7, lk 491-498.
32. Prieto, P. Search engines: interplay of fundamental rights and principle of proportionality. *Computer and Telecommunications Law Review* 2014, 20 (7), 213-221.
33. Psychogiopoulou, E. Case Comment: Copyright enforcement, human rights protection and the responsibilities of internet service providers after *Scarlet*, *European Intellectual Property Review*, 2012, 8, lk 552-555.

34. Rantou, M. The growing tension between copyright and personal data protection on an online environment: the position of internet service providers according to the European Court of Justice. *European Journal of Law and Technology*, 2012, 3 (2).
35. Rizzuto, F. The liability of online intermediary service providers for infringements of intellectual property rights. *Computer and Telecommunications Law Review*, 2012, 18 (1), lk 4-15.
36. Rizzuto, F. Injunctions against intermediate online service providers. *Computer and Telecommunications Law Review*, 2012, 18 (3), lk 69-73.
37. Sauter, W. Proportionality in EU competition law. *European Competition Law Review*, 2014, 35 (7), lk 327-332.
38. Subramanian, S. The changing dynamics of the global intellectual property legal order: emergence of a "network agenda"? *International & Comparative Law Quarterly*, 2015, 64 (1), lk 103-139.
39. Triipan, M. Proportsionaalsuse põhimõtte Euroopa Liidu õiguses. *Juridica*, 2006, 3, lk 151-158.
40. Tridimas, T. *The General Principles of EC Law*. Oxford University Press, 2000.
41. Turk, K. Digitaalkeskkonnas isiku tuvastamise meetmete poolt ja vastu. *Juridica*, 2014, 3, lk 175-188.

EL-i ja rahvusvahelised õigusaktid:

42. Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsioon, RT II 1994, 16, 49.
43. Directive 2004/48/EC of the European Parliament and of the European Council of 29 April 2004 on the enforcement of intellectual property right, OJ L 157, 30.04.2004, lk 45–86.
44. Euroopa Liidu Inimõiguste ja Põhivabaduste kaitse konventsioon. RT II 2010, 14, 54.
45. Euroopa Liidu lepingu konsolideeritud versioon, OJ C 115, 09.05.2008, lk 13-45.

46. Euroopa Liidu põhiõiguste harta, Euroopa Liidu Teataja, C326, 26.10.2012, lk 391-407.
47. Euroopa nõukogu direktiiv 93/83/EMÜ, 27. september 1993, teatavate satelliitlevile ja kaabli kaudu taasedastamisele kohaldatavaid autoriõigusi ja sellega kaasnevaid õigusi käsitlevate eeskirjade kooskõlastamise kohta, Euroopa Liidu Teataja L 248, 06.10.1993, lk 0015 – 0021.
48. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 95/46/EÜ, 24. oktoober 1995, üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta, Euroopa Liidu Teataja L 281, 23.11.1995, lk 0031 – 0050.
49. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 96/9/EÜ, 11. märts 1996, andmebaaside õiguskaitse kohta, Euroopa Liidu Teataja L077, 27.03.1996, lk 0020-0028.
50. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/31/EÜ, 8. juuni 2000, infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta), Euroopa Liidu Teataja L 178, 17.07.2000, lk 0001 – 0016.
51. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/29/EÜ, 22. mai 2001, autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (Infoühiskonna Direktiiv), Euroopa Liidu Teataja L 167, 22.06.2001, lk 0010 – 0019.
52. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/84/EÜ, 27. september 2001, algupärase kunstiteose autori õiguse kohta saada hüvitist edasimüügi korral, Euroopa Liidu Teataja L272, 13.10.2001, lk 0032-0036.
53. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/115/EÜ, 12. detsember 2006, rentimis- ja laenutamissoiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas, Euroopa Liidu Teataja L 376, 27.12.2006, lk 28-35.
54. Euroopa Parlamendi ja nõukogu Direktiiv 2009/24/EÜ, 23. aprill 2009, arvutiprogrammide õiguskaitse kohta, Euroopa Liidu Teataja L111/16, 05.05.2009, lk 0016-0022.
55. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/77/EL, 27. september 2011, millega muudetakse direktiivi 2006/116/EÜ autoriõiguse ja teatavate sellega

- kaasnevate õiguste kaitse tähtaja kohta, Euroopa Liidu Teataja L265, 11.10.2011, lk 1-5.
56. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2012/28/EL, 25. oktoober 2012, orbteoste teatavate lubatud kasutusviiside kohta, Euroopa Liidu Teataja L299, 27.10.2012, lk 5-12.
57. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/26/EL, 26. veebruar 2014, autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste kollektiivse teostamise ning muusikateose internetis kasutamise õiguse multiterritoriaalse litsentsimise kohta siseturul, Euroopa Liidu Teataja L84, 20.03.2014, lk 72-98.
58. Intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide leping, Lisa 1C. RT II 1999, 22, 123.
59. WIPO autoriõiguse leping. Euroopa Liidu Teataja, L 089, 11.04.2000, lk 0008 – 0014.
60. WIPO esituse ja fonogrammide leping. Euroopa Liidu Teataja L 089, 11.04.2000, lk 0015 – 0023.
61. Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni asutamise konventsioon. RT II 1993, 25, 55.

Teiste riikide õigusaktid:

62. Digital Economy Act 2010.
63. Haute Autorité pour la Diffusion des Œuvres et la Protection des Droits sur Internet – HADOPI, 2009.
64. Urheberrechtsgesetz-Novelle 2003, *BGBI.* I, 32/2003.

Muud kohtulahendid:

65. Euroopa Inimõiguste Kohus. Wegrzynowski ja Smolczewski vs Poola, kohtuotsus 16.07.2013, avaldus nr 33846/07.

66. EKo, 17.12.1970, C11/70, Internationale Handelsgesellschaft.
67. EKo 29.01.2008, C-275/06, Promusicae.
68. EKo 19.02.2009, C-557/07, LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten.
69. EKo 12.07.2011, C-324/09, L'Oréal jt.
70. EKo 24.11.2011, C-70/10, Scarlet Extended.
71. EKo 16.02.2012, C-360/10, SABAM.
72. EKo 27.03.2014, C-314/12, UPC Telekabel Wien.
73. R. (on the application of British Telecommunications Plc) v Secretary of State for Business, Innovation and Skills [2011] EWHC 1021 (Admin).
74. *Scarlet v SABAM* [2012] E.C.D.R.

Muud allikad:

75. Chiang, Y. Review of the CJEU Judgment on the Application of Site Blocking Order, 2014, lk 9. www.iip.ntut.edu.tw/ezfiles/109/1109/img/2036/NTUTJournal-2014-v3i2-12-Chiang.pdf. (03.04.2017).
76. European Commission. The EU copyright legislation. www.ec.europa.eu/digital-single-market/en/eu-copyright-legislation (13.04.2017).
77. Fangfei Wang, F. Site-blocking Orders in the EU: Justifications and Feasibility. www.iip.ntut.edu.tw/ezfiles/109/1109/img/2036/NTUTJournal-2014-v3i2-12-Chiang.pdf (03.04.2017).
78. Kohtujuristi ettepanek, 26.11.2013, C-314/12, UPC Telekabel Wien, artikkel 89.
79. Mlynar, V. Storm in ISP Safe Harbor Provisions: A Shift from Requiring Passive-Reactive to Active-Preventative Behavior and Back. *Intellectual Property Law Bulletin*, 2014-2015, 19 (1), lk 1-28.
80. Report from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee on the application of Directive 2000/31/EC of the European Parliament and of the Council of 8 June 2000 on

certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the internal market, COM/2003/0702final.

81. Report from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on the Application of Directive 2004/48/EC of the European Parliament and the Council of 29 April 2004 on the enforcement of intellectual property rights, COM/2010/0779 final, 2010. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52010DC0779> (14.03.2016).
82. Ruse-Khan, H. Overlaps and Conflict Norms in Human Rights Law: Approaches of European Courts to Address Intersections with Intellectual Property Rights. Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law Research Paper No. 13-18. <http://ssrn.com/abstract=2356244> (14.03.2016).